

**MÄLARDALENS HÖGSKOLA
ESKILSTUNA VÄSTERÅS**

SPRÅKUTVECKLING I FÖRSKOLAN

- En kvalitativ studie om hur förskollärare beskriver att de arbetar med utveckling och lärande av barns språk

FRIDA ERIKSSON

JOYCE JANSEN

Akademien för utbildning, kultur och kommunikation
Pedagogik
Självständigt arbete – förskolepedagogiskt område
Grundnivå, 15 hp.

Handledare: Bengt Nilsson

Examinator: Anette Sandberg

Termin VT21

År 2021

**MÄLARDALENS HÖGSKOLA
ESKILSTUNA VÄSTERÅS**

Akademien för utbildning
kultur och kommunikation

SJÄLVSTÄNDIGT ARBETE

Kurskod PEA098 15 hp

Termin VT År 2021

SAMMANFATTNING

Frida Eriksson

Joyce Jansen

Språkutveckling i förskolan

- En kvalitativ studie om hur förskollärare beskriver att de arbetar med utveckling och lärande av barns språk

Language development in preschool

- A qualitative study of preschool teacher's description of their own work with children's language

Årtal 2021

Antal sidor: 31

Syftet med denna studie var att undersöka hur förskollärare beskriver att de arbetar för att främja barns språkutveckling. Studien har en kvalitativ ansats där semistrukturerade intervjuer användes i datainsamlingen. Åtta förskollärare som var verksamma på sju olika förskolor har deltagit. Studien har sin utgångspunkt i det sociokulturella perspektivet. Resultatet visar att den fysiska miljön samt materialet har en betydelse för barns språkutveckling. Socialt samspel, daglig kommunikation, lek samt högläsning är arbetssätt som lyfts som effektiva i arbetet med språkutvecklingen. Tecken som stöd, bildstöd och förskollärarna själva används som redskap. Slutsatsen är att förskollärarna använder sig av miljön, olika arbetssätt samt redskap för att främja barns språkutveckling. Förskollärarnas pedagogiska medvetenhet framkommer som betydelsefull för att kunna forma en språkfrämjande utbildning.

Nyckelord: Förskollärare, barn, språkutveckling, socialt samspel, sociokulturellt perspektiv

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Syfte och frågeställningar.....	1
1.2	Examensarbetets disposition.....	2
2	Bakgrund.....	2
3	Tidigare forskning.....	3
3.1	Fysiska miljön.....	3
3.2	Språkliga aktiviteter i förskolan.....	4
3.3	Sociala samspel.....	4
3.4	Användning av redskap för att främja språkutveckling.....	5
3.5	Pedagogisk medvetenhet.....	6
4	Teoretiskt perspektiv.....	6
5	Metod.....	9
5.1	Metodval.....	9
5.2	Datainsamlingsmetod.....	9
5.3	Urval.....	9
5.4	Presentation av studiens kontext.....	10
5.5	Genomförande.....	11
5.6	Dataanalysmetod.....	11
5.7	Studiens kvalitetsaspekter.....	12
5.8	Etiska riktlinjer.....	12
6	Resultat.....	13
6.1	Språkfrämjande i den fysiska miljön.....	13
6.1.1	Fysiska miljöns struktur.....	13
6.1.2	Material i den fysiska miljön.....	14
6.2	Arbetsätt som främjar barns språkutveckling.....	15
6.2.1	Läsning.....	15
6.2.2	Samspel barn – vuxen.....	16
6.2.3	Samspel barn – barn.....	17

6.3	Förskollärares användning av redskap	18
6.3.1	Tecken som stöd och bildstöd	18
6.3.2	Förskolläraren som redskap.....	19
7	Analys.....	20
7.1	Fysiska miljöns påverkan på barns språkutveckling.....	20
7.2	Arbetsätt som påverkar barns språkutveckling	21
7.3	Redskap som främjar barns språkutveckling	22
8	Diskussion.....	24
8.1	Resultatdiskussion.....	24
8.1.1	Språkfrämjade miljöer.....	24
8.1.2	Förskollärares arbetsätt	25
8.1.3	Användning av redskap	28
8.2	Metoddiskussion.....	29
8.3	Slutsats	30
8.4	Relevans för förskolläraryrket.....	31
8.5	Fortsatt forskning	31
	Referenslista.....	32
	Bilaga 1.....	35
	Bilaga 2	36

1 Inledning

Utredningen om fler barn i förskolan för bättre språkutveckling (2020) visar att det är viktigt att förskolan ger barnen goda möjligheter till att utveckla deras språk då cirka 85% av landets barn är inskrivna i förskolan. Utredningen visar att kommunikationen i förskolan är viktig för att stimulera barns språkutveckling. Förskolans arbete med språkutveckling är viktig för barnens framtida lärande, därav behöver de som arbetar i förskolan lägga en god grund för barns lärande och utveckling. Lindö (2009) belyser vikten av att förskolepersonalen ger barnen möjlighet till språklig stimulans i tidig ålder. Forskning visar att den dagliga dialogen och att under dagen frekvent få höra språk är avgörande för barns framtida språktillägnande. De barn som inte möter en språkstimulerande miljö riskerar att få språkliga svårigheter i framtiden.

Skolinspektionen (2016) lyfter i deras granskning av förskolor att just begreppet undervisning behöver tydliggöras för förskollärare. I granskningen visas det att förskollärare har svårt att se sig som undervisande lärare. Detta gör att barn i förskolan riskerar att förlora lärtillfällen som är planerade mot ett visst lärandemål från läroplanen, vilket gör att utveckling och lärande hämmas. Utifrån våra erfarenheter upplever vi att läroplanen för förskolan kan ses som tolkningsbar just för att den inte beskriver hur förskolepersonalen kan arbeta för att främja utveckling och lärande. Vi har upplevt att lärandemålen tolkas utifrån vilken kompetens och erfarenhet förskolepersonalen har. Vi finner det därför intressant att undersöka hur förskollärare beskriver att de arbetar för att främja barns språkutveckling och lägga en god grund för det framtida lärandet.

1.1 Syfte och frågeställningar

Vårt syfte med studien var att undersöka hur förskollärare beskriver att de arbetar för att främja barns språkutveckling. För att få svar på vårt syfte utgick vi från följande frågeställningar:

- Vilken påverkan beskriver förskollärare att miljön har för att främja barns språkutveckling?
- Vilka arbetssätt beskriver förskollärare att de använder sig av för att främja barns språkutveckling?
- Vilka redskap beskriver förskollärare att de använder sig av för att främja barns språkutveckling?

1.2 Examensarbetets disposition

I studiens andra kapitel redovisas en *bakgrund* där förskolans styrdokument presenteras. I tredje kapitlet lyfter vi *tidigare forskning* där avhandlingar och artiklar redovisas i relation till studiens syfte. I det fjärde kapitlet framkommer vårt valda *teoretiska perspektiv*, det sociokulturella perspektivet som ligger till grund för vår studie. Kapitel fem beskriver studiens val av *metod*. I metodkapitlet nämns metodval, datainsamlingsmetod, urval, genomförande, presentation av studiens kontext, dataanalysmetod, utgångspunkter för studiens kvalitetsaspekter samt etiska riktlinjer. I kapitel sex redogör vi för studiens *resultat* utifrån förskollärarnas beskrivningar i form av tre huvudrubriker från vår tematiska analys: Språkfrämjande i den fysiska miljön, Arbetssätt som främjar barns språkutveckling samt Förskollärares användning av redskap. I kapitel sju, *Analys*, analyserar vi studiens resultat med stöd av det sociokulturella perspektivet. Sista kapitlet, kapitel åtta presenteras under rubriken *Diskussion*. Där diskuterar vi studiens resultat gentemot tidigare forskning, studiens syfte samt våra frågeställningar. Vidare presenterar vi vår metoddiskussion, studiens slutsats, relevans för förskolläraryrket samt fortsatt forskning.

2 Bakgrund

I det här kapitlet berörs barns språkutveckling i relation till förskolans styrdokument.

Enligt skollagen ska utbildningen vara utformad för att främja samtliga barns utveckling och lärande. Utbildningen ska vara likvärdig men ska anpassas utifrån varje barns behov och förutsättningar. Utveckling och lärande sker på många olika sätt därav är det nödvändigt att förskolan tillmötesgår varje individ oavsett om den har tillfälliga eller varaktiga behov (SFS 2010:800). Läroplan för förskolan (Skolverket, 2018) belyser att det är förskollärares ansvar att systematiskt följa upp och dokumentera för att göra det möjligt att utvärdera hur utbildningen tillgodoser utveckling och lärande i enlighet med läroplansmålen.

Läroplan för förskolan (Skolverket, 2018) uttrycker att språk, lärande och identitetsutveckling är sammanflätat och av den orsaken ska stimuleringen av barnens språkutveckling ske i stor omfattning. Barnen ska få erfara en stimulerande språkmiljö där barnen ges möjlighet till högläsning och texter samt diskutera dessa. ”Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla ett nyanserat talspråk och ordförråd samt förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra i olika sammanhang och med skilda syften” (Skolverket, 2018, s.14). Barn ska även ges förutsättningar att utveckla ”intresse för skriftspråk samt förståelse för symboler och hur de används för att förmedla budskap” (Skolverket, 2018, s.14). Förskolans utbildning ska stimulera och ge goda möjligheter till att barnen utvecklar sin förmåga att tänka och samtala i olika sammanhang. Därav är det viktigt att förskolepersonalen formar utbildningen för att

barnen på sikt ska kunna utveckla dessa färdigheter för att kunna vara en del av samhället.

3 Tidigare forskning

I detta kapitel presenteras tidigare forskning som är relevant för studiens syfte och frågeställningar. Vi har sökt via databaserna Primo, Swepub och Eric (Proquest). Sökorden vi använt är bland annat "kommunikation förskola", "språkmiljö", "children preschool", "förskola språk miljö", "förskolebarn", "språk förskola" och "language development". Samtliga avhandlingar och artiklar är "refereegranskade" eller "peer reviewed".

3.1 Fysiska miljön

Emmoths (2014) studie visar att förskolans utformning av miljön är betydelsefull för att utveckling och lärande ska ske. En rik och varierande lärmiljö är en viktig faktor i främjandet av barns språkutveckling. Miljön ska vara tillgänglig och det bör finnas olika sorters material som väcker barns nyfikenhet och vilja till att utforska. Förskolepersonalen behöver således ta sig tiden till att observera barnen för att kunna se vad de är intresserade av och vad som fångar deras uppmärksamhet. Barnen behöver känna trivsel, glädje och trygghet i miljön för att främja utveckling och lärande. Kultti (2012) lyfter att barnen behöver ges möjlighet att delta i mindre grupper där de erbjuds att samtala med andra barn och vuxna. De behöver även mötas av en stimulerande miljö där materialet är väl utvalt utifrån barnens intressen, behov och erfarenheter.

I Eriksson Bergströms (2013) studie framkommer det att om den fysiska miljön erbjuder material som är mer okodat och att rummet inte berättar exakt vad som ska göras, gör det att barnen får större handlingsutrymme. Barnen ges större möjlighet att använda sin fantasi och samtala med andra om vilken roll materialet har i leken. Har barnen enbart material som är kodat ges barnen inte samma möjlighet att samtala om detta och leken blir mer statisk utifrån vad den fysiska miljön erbjuder. Däremot visar det sig även i Eriksson Bergströms studie att okodat material och rum kan göra att barnen har svårt att hitta en gemensam syn på vad redskapen tilltalar dem. Detta kan göra att de sociala samspelet påverkas. Därav är det av vikt att barnen är delaktiga i utformningen av förskolans miljö, för att deras intressen och behov ska ligga som grund.

Kultti (2012) lyfter i studien att material och rummets struktur har en betydelse för hur barn tar sig an det som finns omkring dem. Lekmaterial och miljöns struktur inspirerar till interaktion och kommunikation. Materialet som erbjuds möjliggör samspel där barn ges förutsättningar till bland annat samtal, rollek och använda sin fantasi. Böcker är även något som nämns, att bilderböcker främjar barns språkutveckling.

Eriksson Bergström (2013) menar att regler för miljön kan sättas upp utifrån pedagogers perspektiv. Detta kan dock bli problematiskt då reglerna kan bidra till att leken hämmas. I hennes studie tar hon upp ett exempel där barnen har en glasslek och barnen vill ha sina sandglassar i gräsmattan. Pedagogen hänvisar barnen tillbaka till sandlådan då det utifrån hennes perspektiv finns en regel om att sanden ska vara i sandlådan. Denna regel resulterar i att leken upphör då leken inte blev som barnen hade tänkt sig. För att inte hämma leken behöver pedagogerna inta barnens perspektiv samt vara delaktiga i leken för att förstå barnens tankar kring leken.

3.2 Språkliga aktiviteter i förskolan

I Emmoths (2014) studie framkommer det att förskolorna som deltagit använder sig av olika redskap för att stödja barns språkutveckling. Det handlar om att tillsätta material, miniatyrer och bilder, detta använder förskolorna för att uppmärksamma aktiviteterna de gör. Vid högläsning, sång, rim och ramsor så kan det vara att förskollärarna betonar olika begrepp, föremål och handlingar. Svensson (2012) beskriver att högläsning är en vanlig aktivitet i förskolan. Högläsning kan både främja och hämma barnens språkutveckling beroende på hur man läser. Förväntas barnen sitta tysta och endast lyssna på boken kan det hämma barns språkutveckling till följd av att barnen tappar intresset. Om förskolläraren däremot tillåter barn samtala kring bokens handling och bilder samt kopplar det till barns erfarenheter kan det främja barns ordförråd. Salmon (2014) menar att digitala böcker kan användas vid läsning för att främja barns språkutveckling. Däremot poängteras det att vuxenstöd vid läsningen är viktigt för att kunna utmana och stödja barnen i deras språkliga medvetenhet och tänkande.

Ett tillåtande samtalsklimat, där alla barns röster blir hörda utan värderingar, är av stor betydelse för språkutvecklingen. Sheridan m.fl. (2009) lyfter att läsning av olika slag är viktigt för barns språkutveckling. I deras studie har de kommit fram till att läsning gör att barnen får möjlighet att utveckla ordförståelse, begrepp och språklig medvetenhet. Dock krävs det att lärarna implementerar läsning i förskolan där den planeras och varierar för att barnen ska ges möjlighet att utveckla språket.

3.3 Sociala samspel

Resultatet i Emmoths (2014) studie är att utveckling och lärande inte sker vid endast planerade aktiviteter utan det sker under hela dagen. De dagliga samtalen som förs mellan vuxna och barn eller barn och barn är minst lika viktiga i barns språkutveckling som de planerade aktiviteterna. Därför krävs det att förskolepersonalen är goda förebilder i deras samtal och sätter ord på det barnen gör. I Björk-Willéns m.fl. (2018) studie framkommer det att förskolläraren är närvarande och lyhörd, fångar upp det barnen ser här och nu samt utmanar barnet vidare till att vidga sin begreppsuppfattning genom att använda orden i nya sammanhang.

Norling (2015) påpekar i sin studie vikten av de sociala samspelet, är förskolepersonalen närvarande i barns lek kan de uppmuntra barns språkbruk genom att till exempel ställa frågor och sätta ord på det barnen gör. Hoff (2006) uttrycker att det är gynnsamt för barns språkutveckling att använda sig av repetitivt tal. Det innebär att om de vuxna repeterar det barnen säger samt utvidgar så främjar det barnens grammatiska utveckling. Norling och Lillvists (2016) studie visar att både i vilken utsträckning förskollärarna interagerar med barnen och vid vilken tidpunkt de väljer att interagera har betydelse för barns språkutveckling. Resultatet visar även en skillnad i arbetssättet beroende på barnens ålder. Personalen arbetade mer med begrepp med de yngre barnen (1–3 år) än vad de gjorde med de äldre barnen (4–5 år), vilket är problematiskt då de äldre barnen har samma behov av begreppsbyggnad som de yngre. Studien belyser att artefakter är nödvändiga i arbetet med barns språkutveckling men förskollärarnas närvaro har en central roll.

Norlings (2015) studie lyfter vikten av att dela in barnen i mindre grupper som gör att barnen lättare kan ges talutrymme. Tillåtande klimat är något som även främjar barns språkutveckling, att barnen ges möjlighet att bli lyssnade på och känna att de vågar säga sin åsikt. Emmoth (2014) beskriver att interaktion mellan barn och vuxna är viktiga för barns utveckling och lärande, barn observerar och imiterar varandra och därför sker lärande bäst i samspel med andra. Förskolorna i Emmoths studie har ett medvetet arbetssätt där de låter barnen hjälpa varandra snarare än att de vuxna enbart hjälper dem. Hoff (2006) förklarar att språkutveckling beror dels på det genetiska och dels den sociala miljön som barnen befinner sig i. Barnen behöver uppleva språklig interaktion och även att vara en del av en språklig kontext. Kulttis (2012) studie visar att leken och samspelet är viktiga byggstenar för språklig och kommunikativ utveckling. I resultatet framgår det att i barnens lek möts de av olika handlingsmönster och handlingar där de upprepar varandras och deras egna ord samt fysiska handlingar. Genom att barnen upprepar det de andra gör bekräftar de varandra, oavsett om det är genom att upprepa verbalt eller kroppsligt, de lär sig genom att imitera och interagera med varandra.

3.4 Användning av redskap för att främja språkutveckling

I Norlings (2015) studie framförs vikten av att använda sig av olika redskap för att underlätta och stimulera barns språkutveckling. Det kan vara att tillföra bilder, material som barnen känner igen från tidigare erfarenheter samt digitala verktyg som till exempel surfplatta. Detta gör att det underlättar för barnen att kunna utveckla språkliga begrepp och använda dessa i sociala samspel. Björklund (2008) betonar att det finns fler sätt att förmedla sina tankar, det sker inte på ett visst sätt och i vissa situationer. Det handlar om att ta till olika redskap för att ge barnen möjlighet att uttrycka sig. I vissa fall fungerar det verbala språket medan i andra situationer kan förskolepersonalen behöva tillsätta bilder och teckenstöd för att hjälpa barnen att förmedla sina tankar och sätta sig in i olika sammanhang. Det hjälper barnen att kommunicera med andra. Det kan vara att ett barn tar hjälp av bilder för att förmedla

sina tankar och vid nästa tillfälle kan barnet förmedla sig språkligt verbalt med hjälp av bilder, gester och blickar, vilket gör att utomstående kan förstå vad barnet menar.

Det framkommer i Emmoths (2014) studie att förskolorna använder sig av tecken som stöd för att underlätta för de barn som inte har det verbala språket ännu. Handrörelser och tecken är lättare att komma ihåg än endast talspråket eftersom olika sinnesintryck aktiveras för barnen. Mainela-Arnold m.fl. (2014) beskriver att de barn som upplever svårigheter med att uttrycka sig verbalt ofta tar till gester för att göra sig förstådda. Dock påvisade studien vissa avvikelser där några av barnen med verbala svårigheter gestikulerade i mindre utsträckning än de barn som hade det verbala språket. Mainela-Arnold m.fl. anser trots det att gester är ett lämpligt tillvägagångssätt då de flesta barn använde gester naturligt. Forskarna hävdar att användning av gester även gynnar barnens ordförståelse.

3.5 Pedagogisk medvetenhet

Björk-Willén m.fl. (2018) poängterar vikten av att de som arbetar i förskolan har en medvetenhet kring hur de ska utforma utbildningen och undervisningen. De behöver veta barns tidigare erfarenheter men även hitta sätt att utmana barnen vidare till ny kunskap. Forskarna beskriver att ett sätt att vidareutmana barnen är att tillföra nya begrepp som gör att barn får en bredare kunskap om begrepp och kan sätta dem i nya sammanhang. Resultatet i Kulttis (2012) studie visar att det är viktigt att det finns en tydlig struktur och planering i utformandet av undervisningen i förskolan. Det krävs att förskolepersonalen utgår från varje barns tidigare erfarenheter och behov, de behöver se att varje barn deltar i aktiviteter på olika sätt och lär sig på olika vis, därav krävs det att förskolepersonalen kan tillmötesgå dessa behov för att vidareutveckla barns färdigheter inom språk. Sheridan m.fl. (2009) anser att barns utveckling och lärande påverkas av lärarnas medvetenhet. De lärare som har en pedagogisk medvetenhet fokuserar på hur de kan utveckla utbildningen för att barnen ska kunna kommunicera och samspela med andra. Dessa lärare utgår från barnens erfarenheter och upplevelser som i sin tur påverkar vilka aktiviteter och vilket innehåll barnen får erfar. Om lärarna har en medvetenhet kring vad som är viktigt för varje enskilt barn att lära sig tar läraren tydligare medvetna val kring utbildningens innehåll vilket leder till en högre kvalitet på utbildningen.

4 Teoretiskt perspektiv

I följande kapitel presenteras det teoretiska perspektiv som studien utgår ifrån. Det sociokulturella perspektivet grundar sig i Vygotskijs tankar och teorier. Lev Vygotskij var en sovjetisk psykolog, pedagog och filosof som levde mellan år 1896 och 1934. Under åren har ett flertal forskare tolkat Vygotskijs tankar om det sociokulturella perspektivet. I denna studie används en av Vygotskijs egna texter samt Säljös, Lindqvists och Strandbergs tolkningar av perspektivet. Följande text är strukturerad

efter de centrala begreppen i det sociokulturella perspektivet: *sociala samspel, situerat, kulturella redskap, mediering, proximala utvecklingzonen* och *scaffolding*.

Barn lär sig genom sociala sammanhang och interaktioner med andra (Säljö, 2000). Vygotskijs (1999) forskning visar att språkstimulans är en av de viktigaste grundstenarna för att barn ska utveckla sitt språk, utan språkstimulans utvecklar barn inte språket. Människor är beroende av språket, språket har en inverkan på tanken då tanken är påverkad av de sociala samspel barnen har erfårit genom livet. Lindqvist (1999) beskriver att även samspelet med miljön främjar barns utveckling av språket, det är ofta där det börjar, barnen möter artefakter som de interagerar med.

Lindqvist (1999) uttrycker att Vygotskij ansåg att leken är viktig då det är i leken som barnet utvecklar sina färdigheter. Vygotskij (1999) menar att barn inte producerar sitt språk utan tillägnar sig ett färdigt språk från omgivningen i de *sociala samspelet*. I språklig kommunikation med andra får barn en förståelse för ordens betydelse. Vygotskij (1999) betonar vikten av att sätta ord på det barn gör. Det handlar om att sätta ord i de sociala sammanhang som barn erfar. Barn lär sig inte ett ord genom att endast höra det utan behöver erfara ordets betydelse för att kunna förstå begreppets innebörd. För att barn ska få en språklig förståelse för ett ord behöver de även utveckla förmågor som det logiska minnet, den medvetna uppmärksamheten, jämförelsen och särskiljandet. Strandberg (2017) lyfter att det är i socialt samspel som barn tillägnar sig sina språkliga verktyg. Dessa verktyg kan barnen sedan använda sig av i sitt tänkande, vilket blir grunden för utveckling och lärande, att tänkandet och språket är ömsesidigt påverkade av varandra. Detta gör att det är viktigt att förskollärarna skapar och ger barnen goda möjligheter till socialt samspel, att de uppmanar barnen att interagera med varandra. Lindqvist (1999) menar att förskollärarna behöver hitta sätt som utmanar barnens sociala samspel för att de ska utveckla intellektuella och språkliga färdigheter. Förskollärarna behöver organisera att barn kan möta olika konstellationer i sociala samspel.

Strandberg (2017) beskriver att begreppet *situerat* är något som är situationsbundet. Författaren lyfter fram att människor lär sig genom sin omgivning och det sker *situerat*. Det barn får erfara genom olika kulturella kontexter, rum och platser påverkar barns lärande. Barn som växer upp i språkliga miljöer får erfara språkliga situationer, vilket resulterar i att de får en större kunskap kring att använda språket. Om barn till exempel får erfara högläsning i en miljö som erbjuder texter av olika slag har barn lättare att utveckla sin språkförståelse än de barn som inte får erfara dessa miljöer. Strandberg (2017) förklarar att den fysiska miljön är viktig för barns språkutveckling. Barnen behöver ha tillgång till att utforska olika artefakter och ha tillgång till att interagera med andra där de även ges möjlighet att bearbeta sina upplevelser till sitt tänkande. Rummen behöver uppmuntra till att barnen kan utföra olika aktiviteter och vara kreativa, ett rum är inte helt färdigställt utan det ska finnas utrymme för förändring. Det behöver även finnas olika verktyg och tecken som intresserar och utmanar barnens görande och tänkande. Strandberg menar att förskollärarna behöver skapa mindre sammanhang där barnen möts av en

stimulerande miljö där materialet är väl utvalt utifrån barnens intressen, behov och erfarenheter. Författaren lyfter att rummen behöver bjuda in till dialoger och språkliga samspel mellan barnen.

Säljö (2010) uttrycker att *kulturella redskap* är ett centralt begrepp inom det sociokulturella perspektivet. Det handlar om fysiska artefakter och intellektuella/språkliga redskap som går hand i hand med varandra. Det går inte att urskilja dessa, människan medierar med dessa redskap för att kunna få en ny förståelse för något, användning i praktiken eller lösa ett problem. Säljö (2000) beskriver kultur som de värderingar, idéer och kunskaper som vi anskaffar oss i interaktion med omvärlden. Artefakter, som vår omgivning är fylld av, utgör en del av denna kultur, exempel på artefakter är: olika verktyg, artefakter som gör det möjligt att förflytta oss och kommunicera, skriva texter och så vidare. Strandberg (2017) upplyser att förskolan behöver ge plats för barnen att få vara kreativa och använda sin fantasi. Fantasi är en av de viktigaste delarna i kreativa aktiviteter och fantasin utvecklas ju mer erfarenheter barnet har. Säljö (2015) menar att människan använder intellektuella/språkliga redskap när de ska kommunicera eller tänka. Det är redskap som gör att människan kan använda som ett medierande redskap när den ska analysera, tänka och kommunicera med omgivningen. Det är en förståelse för olika begrepp, symboler, räknesätt och tecken.

Säljö (2015) belyser begreppet *mediering* som ett centralt begrepp som används inom det sociokulturella perspektivet. Mediering innebär att människor samspelar med de kulturella redskapen, användningen av olika redskap och verktyg förenklar lärandet och kommunikationen. Utifrån ett sociokulturellt perspektiv medierar människor med hjälp av fysiska och intellektuella/språkliga redskap med omvärlden (Säljö, 2010). Säljö (2000) menar att språket är det mest betydelsefulla medierande redskapet människan har, med språk tänker inte Vygotskij på ett nationalspråk som till exempel engelska eller svenska utan han ser det som "signs", ett flexibelt teckensystem.

Vygotskij (1999) lyfter att det är genom ett systematiskt samarbete mellan den vuxne och barnet som språket utvecklas i en inlärningsprocess. Att ha kunskap om barnets *proximala utvecklingszon* anser Vygotskij är avgörande i barnets språkliga inlärningsprocess. Säljö (2000) menar att den proximala utvecklingszonen definierar Vygotskij som avståndet mellan det barnet kan utan stöd och vad barnet kan klara av med stöttning av eller i samspel med någon annan. Utvecklingszonen är även den zon där barnet är öppen för stöttning från någon som är mer kompetent i just det området. Vygotskij menar att det är viktigt att se hur barnet kan vidareutvecklas i sin förståelse och sitt agerande och inte bara se till de kompetenser barnet redan har. Säljö (2015) förklarar att den vuxne stöttar barnet till utveckling och lärande genom att finnas där för barnet och ställa frågor, reflektera och uppmuntra. När den vuxne stöttar barnet används begreppet *scaffolding* inom det sociokulturella perspektivet. Scaffolding innebär att den vuxne stöttar barnet fram tills barnet succesivt klarar det själv.

5 Metod

I det här avsnittet presenteras metodval, datainsamlingsmetod, urval, genomförande, presentation av studiens kontext, dataanalysmetod, studiens kvalitetsaspekter och etiska riktlinjer.

5.1 Metodval

Studien har en kvalitativ forskningsansats med semistrukturerade intervjuer. Semistrukturerade intervjuer gjorde att vi kunde få en bredare datainsamling där vi fick en inblick i hur förskollärare beskriver att de arbetar för att främja barns språkutveckling utifrån deras erfarenheter. Enligt Bryman (2018) är en kvalitativ forskningsansats något att föredra i forskning där syftet är att undersöka något från verkligheten utifrån olika personers erfarenheter. Det ses som en process där datainsamlingen blir mer djup och informationsrik. Det ger inblick i olika verkligheter beroende på vilken kontext man befinner sig i.

5.2 Datainsamlingsmetod

Vi har valt att ha kvalitativa, semistrukturerade intervjuer. Varför vi valde kvalitativa intervjuer var för att vi vill undersöka utifrån förskollärares perspektiv. Vi ville få en inblick i hur förskollärare beskriver utifrån deras erfarenheter och kunskaper kring språkutveckling i förskolan. Bryman (2018) menar att kvalitativa intervjuer ger forskaren större möjlighet att få en inblick i informanterna livsvärld och deras ståndpunkter. Vi valde semistrukturerade intervjuer för att vi skulle kunna ställa följdfrågor utifrån vad informanterna svarade på frågorna från intervjuguiden, detta för att vi skulle kunna få fylligare och detaljerade svar i vår datainsamling. Bryman (2018) förklarar att semistrukturerad intervju är flexibel men följer en viss struktur som ger utrymme för följdfrågor, det ger forskaren fylligare och djupare svar. Vi har även valt att ha semistrukturerade intervjuer för att vi ville ha en viss struktur för att kunna jämföra datainsamlingarna utifrån samtliga intervjuer. Enligt Bryman (2018) kan det vara till fördel att använda sig av semistrukturerade intervjuer när forskaren vill kunna jämföra de olika beskrivningarna, då krävs det en viss struktur för att det ska gå att jämföra de olika svaren.

5.3 Urval

Vi har valt att använda oss av ett målstyrt urval där vi på förhand valt ut deltagare till studien, förskollärare. Vi valde ett målstyrt urval för att syftet med studien var att ta reda på hur förskollärare beskriver att de arbetar med språkutveckling. Läroplan för förskolan belyser att det är förskollärares ansvar att utbildning och undervisning främjar barns språkutveckling (Skolverket, 2018). Bryman (2018) menar att när en studie har ett målstyrt urval väljer forskare ut deltagare som är relevanta för studiens syfte i förhand. Förskollärarna som vi valt ut till studien befann sig i samma stad men

till viss del på olika områden. De åtta deltagarna i studien var verksamma på sju olika förskolor. Varför vi valde ut på det viset var för att få en större inblick i hur det kan se ut på olika förskolor i olika områden, om det kunde finnas olikheter och likheter.

Urvalet av deltagare gjorde vi genom bekvämlighetsurval, vi hade sedan tidigare kännedom om ett flertal förskollärare som vi under studietidens gång tillfrågat om de skulle kunna tänka sig delta i vårt examensarbete. Enligt Bryman (2018) är ett bekvämlighetsurval när forskare väljer ut deltagare som är lättillgängliga.

5.4 Presentation av studiens kontext

Här nedan presenteras en tabell över deltagarna i studien. Deltagarna redovisas med fiktiva namn.

Tabell 1: Översikt över studiens deltagare utifrån bakgrundsfrågorna från intervjuguiden (se bilaga 2).

”Namn”	Examensår	Ålder på barngrupp	Fortbildning
F1	2013	2,5–6 år	Läslyftet
F2	2005	1–3 år	-
F3	2004	1–2 år	TAKK, bildstöd, ICDP
F4	2010	3–5 år	-
F5	2014	3–4 år	Läslyftet, TAKK
F6	2013	5 år	TAKK, ICDP
F7	2021	3–6 år	-
F8	2005	4–6 år	TAKK

Tabellen beskriver information om studiens deltagare, där varje förskollärare har fått en siffra efter bokstaven F, som symboliserar förskollärare. Studiens deltagare har examensår mellan 2004 – 2021. Förskollärarna som deltagit arbetade i varierande åldersgrupper, där två stycken arbetade med de allra yngsta barnen 1-3 år och sex stycken av dem arbetade på avdelningar där barnen var i åldrarna 3-6. I tabellen presenteras även förskollärarnas fortbildning. Fyra av förskollärarna har gått TAKK utbildning, två har gått ICDP och två stycken har gått Läslyftet.

5.5 Genomförande

Vi började med att kontakta tio förskollärare som vi visste var verksamma i förskola, för att se om de fortfarande hade möjlighet att delta i en intervju till vårt examensarbete. Därefter utformade vi ett informationsbrev (se bilaga 1) och fick det godkänt av handledaren. Vi skickade sedan ut informationsbrevet till de tio förskollärare som vi tidigare haft kontakt med och åtta av dem gav sitt samtycke till att delta i en intervju, två av dem tackade nej på grund av bland annat tidsbrist. De som gett sitt samtycke bokade vi in en dag och tid med. När vi fått svar från alla förskollärare skrev vi en intervjuguide (se bilaga 2) som var utifrån studiens syfte och frågeställningar. Intervjuguiden skickade vi även till handledaren för att kunna få feedback. Intervjuguiden använde vi som utgångspunkt under intervjuerna men den gav utrymme för följdfrågor. Samtliga intervjuer hölls på digitala verktyget Zoom, varför vi valde att genomföra intervjuerna genom Zoom var på grund av den rådande pandemin samt att ge varje deltagare bättre förutsättningar till att kunna delta. Vi båda deltog på samtliga intervjuer, en av oss höll i intervjun medan den andra var med som åhörare och gavs möjlighet att ställa följdfrågor. Vi valde att båda skulle delta i intervjuerna för att båda skulle få en inblick i datainsamlingen och inte enbart ta del av det inspelade materialet samt transkriberingarna. Intervjuerna spelades in via Zoom och laddades ner efter varje intervju. Varje enskild intervju tog mellan 30 och 40 minuter. När intervjuerna var klara transkriberade vi fyra intervjuer var. När alla intervjuer var transkriberade delades dessa i ett dokument som båda kunde ta del av och skriva ut. Detta gjorde att det blev enklare vid den tematiska analysen, att båda hade tillgång till samtliga transkriberingar.

5.6 Dataanalysmetod

I vår analys valde vi att använda oss av en tematisk analys. Vi gick igenom datainsamlingen och jämförde likheter och skillnader, på så sätt kunde vi se vad som återkom från intervjuerna för att kunna se olika teman. Vi följde Brymans (2018) beskrivning om de olika steg som görs i en tematisk analys, vilket var att vi började med att läsa igenom det insamlade datamaterialet flera gånger. Vi började sedan att koda materialet, där vi plockade ut olika begrepp som förskollärarna lyfte i intervjuerna. Utifrån koderna vi fick fram, började vi se om det fanns några gemensamma teman, för att kunna minska koderna. De gemensamma koderna som togs fram till ett tema namngav vi och försökte se ett samband mellan dessa olika teman. Sedan såg vi över att de teman vi fick fram svarade på vårt syfte och våra frågeställningar och såg över vad som stämmer överens med vårt teoretiska perspektiv. Tre huvudteman som visade sig i den tematisk analysen var: *Språkfrämjande i den fysiska miljön, Arbetssätt som främjar barns språkutveckling och Förskollärares användning av redskap*. Det framkom även sju underteman: *Fysiska miljöns struktur, Material i den fysiska miljön, Läsning, Samspel barn-vuxen, Samspel barn-barn, Tecken som stöd och bildstöd samt Förskolläraren som redskap*.

5.7 Studiens kvalitetsaspekter

Tillförlitligheten i en kvalitativ studie utgörs av fyra delkriterier förklarar Bryman (2018): *trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet* samt *en möjlighet att styrka och konfirmera*.

För att öka studiens trovärdighet har vi gett återkoppling på intervjupersonernas svar för att säkerställa att vi uppfattat och tolkat svaren korrekt, något som Bryman (2018) benämner som respondentvalidering. Vi har även säkerställt att vi följt Vetenskapsrådets forskningsetiska riktlinjer vilket Bryman (2018) beskriver ökar trovärdigheten. Enligt Bryman (2018) kan breda och fylliga beskrivningar av den sociala verkligheten vara till hjälp att bedöma resultatets överförbarhet. Våra semistrukturerade intervjuer gjorde att vi fick omfattande och djupa svar utifrån förskollärarnas erfarenheter och åsikter. Bryman (2018) lyfter dock att i kvalitativa studier är urvalen ofta begränsade vilket gör att svaren inte är generaliserbara. Då vi endast hade åtta deltagare i vår studie är resultatets generalisering till andra förskolor begränsad. Vi har grundligt beskrivit studiens process då vi lyft fram vilka val av metoder och urval vi gjort samt vårt genomförande. Detta är något som Bryman (2018) framhäver kan öka studiens pålitlighet. För att kunna styrka och konfirmera studiens tillförlitlighet menar Bryman (2018) att det behöver vara tydligt att forskaren inte medvetet har påverkat studien med sina egna värderingar och teoretisk inriktning. Vi har varit medvetna om att vår närvaro kan ha haft en inverkan på förskollärarnas svar, men för att minimera vår påverkan har vi inte lagt egna värderingar utan haft en neutral ståndpunkt. Även det teoretiska perspektivet och tidigare forskning har lagts åt sidan för att inte påverka intervju svaren och resultatet. Vi har ställt öppna frågor för att på så vis få ta del av förskollärarnas sociala verklighet.

5.8 Etiska riktlinjer

Vi har utgått från Vetenskapsrådets (2017) forskningsetiska riktlinjer gällande informations-, samtyckes-, konfidentialitets- och nyttjandekravet.

Vi skickade ut informationsbrev till de potentiella deltagarna där vi informerade om studiens syfte. Vi informerade även om att det var frivilligt att delta och att deltagaren hade rätt att avbryta datainsamlingen oavsett anledning, utan några negativa konsekvenser. Det informerades att intervjuerna skulle ske på det digitala verktyget Zoom samt att examensarbetet kommer att publiceras offentligt på databasen DiVA.

De som deltagit i studien har gett sitt samtycke genom att svara *ja* i mailet där vi skickade ut informationsbrevet. Vid intervjuerna har vi även påmint om det som deltagarna tagit del av i informationsbrevet och sett att de förstått innehållet och gett samtycke.

Konfidentialitetskravet har följts genom att inga namn på deltagare, städer och namn på förskolor nämns i studien. Det som benämns är enbart yrkesrollen, förskollärare

och en siffra efter det, en förkortning som till exempel F1. Vi beskriver även examensår på deltagare, ålder på barngrupp samt fortbildning.

Datainsamlingen har enbart varit tillgängligt för oss och handledaren. Intervjuerna har skett på digitala verktyget Zoom. Med tanke på att intervjuerna inte har skett fysiskt har vi säkerhetsställt att inga obehöriga har infunnit sig i närheten hos någon av oss som intervjuar.

Vi har följt nyttjandekravet genom att materialet från datainsamlingen endast använts i denna studie. Datainsamlingen raderas efter att examinatorn har godkänt examensarbetet.

6 Resultat

I nedanstående avsnitt presenteras studiens resultat kopplat till studiens syfte och frågeställningar. Avsnittet innehåller tre huvudteman: *Språkfrämjande miljöer*, *Arbetsätt som främjar barns språkutveckling* och *Förskollärares användning av redskap*. Utifrån de åtta intervjuer som gjorts med förskollärarna har vi fått fram sju underteman som presenteras som: *Miljöns struktur*, *Material i miljön*, *Läsning*, *Samspel barn – vuxen*, *Samspel barn – barn*, *Tecken som stöd och bildstöd* samt *Förskolläraren som redskap*.

6.1 Språkfrämjande i den fysiska miljön

6.1.1 Fysiska miljöns struktur

I två av intervjuerna framkommer det att miljön bör utformas i enlighet med läroplanen och att barnen ska ges möjlighet att vara delaktiga i utformningen. Några av förskollärarna framhåller vikten av att ha ett syfte kring hur miljön på förskolan utformas samt att det krävs en medvetenhet hos dem när de utvecklar miljön. Arbetslaget behöver reflektera och diskutera tillsammans hur miljön, utefter barnens erfarenheter, intressen och behov, kan stimulera språkutvecklingen. Miljön behöver vara ständigt föränderlig och under process för att inte riskera att bli statisk. Två av förskollärarna berättar att de kontinuerligt behöver ställa sig utvärderande frågor som; ”Hur har vi miljön” ”Vilka dokumentationer är synliga?” och ”Hur förhåller vi oss till miljön?”.

Man går ner på barnens nivå. ”Är det vad jag tror eller är det vad barnen tror?” Att man utvärderar efter att man gjort till exempel en möblering i en lärmiljö och tittar ”Vad blev det?” ”Blev det som jag trodde skulle stimulera till eller blev det till något annat?” och ”Vad blev det till då?” ”Är det något vi vidareutvecklar och fortsätter eller tar bort?” (F4).

I många av intervjuerna talas det om rum i rum som ett sätt att strukturera miljön. Att strukturera miljön som rum i rum skapar möjligheter för barn att mötas och språka tillsammans. Även här behövs en tanke kring rum i rum så att det inte skapas vrår som skapar en otrygghet som i sin tur kan ge upphov till konflikter. Det behöver

finnas mötesplatser som ger barnen förutsättningar till att leka och språka tillsammans. Miljön behöver möbleras för att skapa motivation till att mötas. Dessa mötesplatser behöver bjuda in till samspel där miljön erbjuder varierat material att samtala kring.

Majoriteten av intervjuvarna visar att en textrik miljö är språkfrämjande där de har bild, text och tecken som stöd på väggarna för att skapa nyfikenhet kring språket. Genom att de har bild, text samt tecken som stöd ges barnen en möjlighet att ta in begreppen på flera olika sätt. Barnen ges då tillfälle att associera ordbild, bild och tecken till varandra.

Samtliga förskollärare poängterar att barnen behöver bjudas in till en inspirerande miljö där barnen väcks av nyfikenheten av det rummet erbjuder. Rummet ska samtidigt bjuda in till många olika intryck där deras fantasi och kreativitet kan framkomma. Två av förskollärarna förklarar att rummen kan vara formade i stationer där materialet ska vara varierat. Materialet ska vara rörligt och att det ska vara tillåtande att flytta materialet mellan de olika stationerna.

Det material som erbjuds i miljön ska vara tillgängligt för barnen, finnas i barnens höjd, för att de själva ska kunna plocka fram material. Materialet ska gynna flera målgrupper för att kunna stimulera alla barns språkutveckling. En levande och estetisk tilltalande miljö med olika nivåer framkommer som betydelsefullt. En av förskollärarna lyfter att miljön behöver kommunicera ett tillåtande klimat, att dörrar är öppna för att bjuda in till lek och utforskande i de olika rummen.

Har man en fattig miljö som inte stimulerar eller utmanar barnen på något sätt så då går de inte fram i sin utveckling inom något skulle jag säga. Har man däremot en miljö som är utmanande, stimulerar och helt enkelt är lustfylld vill ju barnen vara i den, de vill utforska, utvecklas. Så har man en bra miljö så då stimulerar man det mesta skulle jag säga, men framförallt språket (F6).

6.1.2 Material i den fysiska miljön

Då tänker jag att den har en väldigt stor påverkan, finns det inga saker till exempel om vi nu säger att vi på småbarnsavdelningen plockar bort alla saker för att de inte ska äta upp dem, då har vi inget att prata om. Då kommer vi inte kunna utveckla språket för det finns inget att prata om (F2).

Samtliga förskollärare framhäver att valet av material har en betydande roll för hur barn utvecklar sitt språk. När barnen möter ett material och samspelar med både materialet och andra människor möts barnen av nya tankar som gör att de språkar. Däremot förklarar vissa av förskollärarna att både okodat material och färdigt material är viktigt. Färdigt material kan ge barnen inspiration till att starta en lek, medan ett okodat material kan stimulera barnens fantasi och kreativitet. Okodat material kan leda till att barnen tillsammans upptäcker nya sätt att samspela och språka. En av förskollärarna tydliggör att materialet behöver vara en blandning mellan bekant och främmande material som väcker en nyfikenhet hos barnen att vilja vidareutforska. Förskolläraren beskriver att material som barnen är bekanta med kan det leda till att de språkar om de upplevelser de har från sina tidigare erfarenheter.

Däremot om förskolläraren tillsätter nytt främmande material blir det nya begrepp som barnen får erfara och språka kring. Samtliga förskollärare berättar att det är värdefullt att barnen ges tid att utforska materialet och låta dem möta samt ta till sig detta för att bilda sig en uppfattning och kunna koppla det till något annat.

Hälften av förskollärarna förklarar att alfabetet och bokstäver som material är betydelsefullt i arbetet med barns språkutveckling. Materialet kan bestå av bokstäver som barnen kan skapa med samt bokstäver uppsatt på väggarna. Tillsammans med bokstäverna använder de bilder för att se vilka bokstäver som hör till bilden.” Hur låter ordet och hur låter bokstaven?”

Just nu håller vi på med alfabetet, så då har vi bokstaven A. Hur känns A i munnen och säga A? Hur hörs A? Hur låter A? Hur känns ett A? Att de får skapa A:n, både med olika material och skriva, att de får känna på olika sätt och använda bokstaven A på (F7).

Ett flertal av förskollärarna beskriver att de använder sig av digitala verktyg, så som lärplattan, för att utöka materialet som de har i den fysiska miljön. De använder sig bland annat av den vid läsningen och projicerar upp på väggen för att fler barn ska kunna vara med och samtala om bokens handling eller bilder. De använder sig även av lärplattan som stöd vid situationer där de utövar sånger. Sånger som både använder sig av verbal sång och tecken som stöd kan spelas upp. Däremot är det inte alla förskollärare som svarar att de använder sig av digitala redskap så som lärplattan. En av förskollärarna nämner att hen inte upplever att lärplattan främjar barns språkutveckling mer än annat material som finns i förskolans fysiska miljö.

6.2 Arbetssätt som främjar barns språkutveckling

6.2.1 Läsning

I intervjuerna framkommer det att majoriteten av förskollärarna använder läsning som arbetssätt för att främja språkutvecklingen. I vissa fall används läsningen huvudsakligen vid vilan och i spontana situationer medan i andra fall används läsningen till störst del vid undervisningssituationer, där läsningen har planerats. De förskollärare som har läsning som undervisning lyfter att vid läsningen använder de sig av bildpromenader, dialogisk högläsning och bordssagor med konkreta föremål. Med bildpromenader menas att förskollärarna tillsammans med barnen tittar på bilderna innan de läser och diskuterar kring dessa. Dialogisk högläsning är att föra en dialog med barnen under läsningen där begrepp förklaras och handlingen diskuteras. Bordssagor är att de berättar en saga med stöd av konkreta föremål. En av förskollärarna, som framhävde planerad läsning som viktig, ser inte läsning vid vilan som språkfrämjande. Hen upplever att vid vilan förväntas barnen enbart vara tysta och lyssna på boken.

En av förskollärarna berättar om att de har ett syfte kring val av bok. Hen menar att barn väljer bok efter omslag ibland och därför behöver förskolläraren ibland välja böcker som utmanar barnen men samtidigt utgå från barnens intresse och erfarenheter. En förskollärare beskriver sina tankar kring planerad läsning så här:

Det kräver att man har en god planering för det, att det inte bara, en läsning kan självklart ske spontant men för att främja språkutvecklingen behöver jag kanske vara mer planerad inför en språkutvecklande aktivitet. Jag tänker att jag behöver ha läst boken, vara insatt i vilka ord som kan komma, vad handlar den här boken om, för att det ska bli en sådan bra undervisningssituation som möjligt (F1).

Ett fåtal av förskollärarna nämner att det digitala verktyget Polyglutt är något som används vid läsning. Med Polyglutt kan barnen själva välja att läsa eller höra en bok men även en vuxen kan vara med och samtala samt de kan lyssna på boken tillsammans. Det framkommer att en av förskollärarna projicerar boken via Polyglutt på en skärm eller vägg. Detta möjliggör samtal kring bilderna på ett annat sätt än när många trängs runt en fysisk bok. På väggen eller skärmen kan barnen se bilderna tydligare och peka på bilden som sedan kan leda till samtal kring bilderna. I intervjuerna framförs det att barnen bör erbjudas en mängd olika böcker på olika språk för att tillgodose alla barns behov oavsett om de har svenska som modersmål eller något annat språk.

Med Polyglutt, att låta dem också höra böcker många gånger, samma böcker. Att de har tillåtelse att sitta med en padda och lyssna på en bok i princip när de vill. Och där ser man ju också att de själv testat språk, jag har hört många gånger att de säger "Nu vill jag höra den här på arabiska". För det finns ju den funktionen, fast de inte känner det språket. Men att de vill bara höra språk (F8).

6.2.2 Samspel barn – vuxen

Samtliga förskollärare anser att den dagliga kommunikationen i sociala samspel mellan barn och vuxen har en central roll i främjandet av barns språkutveckling.

Just för att stötta, jag tänker på det talande språket att höra mycket språk stöttar barnens språkutveckling. Sen kanske det inte alla talade samtalen blir en undervisningssituation, jag tänker att i det stora hela och under längre tid så blir det även språkutvecklande att få höra mycket språk och så (F1).

Alla förskollärare berättar att de stöttar barnen i det sociala samspelet för att stimulera språkutvecklingen. De är aktiva i barns lek för att stötta barnen när språket brister. Ibland stöttar de barnen genom att sätta ord på det barnen gör så att de själva sedan kan sätta ord. Ibland kan det handla om att de stöttar utifrån barnets förutsättningar, vissa barn behöver höra samma sak många gånger och vissa behöver kanske uppleva eller se något flera gånger. Begreppet spegling framkommer i två av intervjuerna. Spegling är ett arbetssätt som de använder sig av i samspelet med barn. Det innebär att den vuxna uppmärksammar barnet genom att upprepa det barnet gör eller säger. Därefter förstärker förskollärarna begreppen i den situationen. En av förskollärarna beskriver spegling så här:

Speglingen är ju en form av ett uttryck, att på något sätt så är det samspelet, "Ah, du gör, jag gör". Ungefär som vi rullar boll i början eller man tappar, småbarn tappar, vi plockar upp, vi tappar, vi bygger till lite, vi bygger förtroende, vi gör lika. Vi finner någon form av glädje i att samspela. Kommer det till språkutveckling så lägger jag till. [...] Men beroende på vem jag har så kanske det räcker med boll, den är röd. Jag lägger till tecken eller jag lägger till det i en sång, nästa sång vi sjunger handlar om röd eller boll (F3).

Något som nämns i intervjuerna är att förskollärarna använder ett medvetet utvidgat språkbruk. Ett utvidgat språkbruk är att utifrån barnens nivå använda synonymer och slang för att berika barnens ordförråd. Förskollärarna beskriver att de arbetar fram språket succesivt genom att inte använda ett förenklat språk utan använder begrepp som utmanar barnen.

Men det är ju tallkottar vi har, så vi kan ju antingen välja att säga kottar eller tallkottar. Det blir ju en viss skillnad. Och vi säger ju inte fåglar, vi säger ju oj där kom en fiskmås. De fåglar vi kan. Ser vi en kråka säger vi kråka och skata om en skata (F2).

Hälften av förskollärarna lyfter att förhållningssättet har en avgörande roll i samspelet. En tillåtande miljö där det inte läggs värderingar och allas olikheter lyfts på ett positivt sätt medför att barnen vågar fråga, leka med orden och säga fel. Barnen behöver ges möjlighet att vara delaktiga i samtal och diskussioner. Det lyfts även att trygghet och tillit har en betydelsefull roll i arbetet med språkutveckling.

I det sociala samspelet är det viktigt att ha en medvetenhet kring hur du placerar barnen då alla kommunicerar på olika sätt, berättar en förskollärare. Ett barn som har ett verbalt språk kan placeras bredvid förskolläraren medan en som behöver tecken som stöd kan placeras mitt emot för att lättare kunna kommunicera. Barn tar till sig med hela kroppen och därför är tecken som stöd ett bra komplement.

6.2.3 Samspel barn – barn

Intervjuerna visar att förskollärarna anser att samspelet mellan barn och barn är otroligt viktigt för språkutvecklingen. I samspelet kan de hjälpa och lära sig av varandra. Barnen samspekar med varandra genom olika kommunikationssätt, vissa barn använder sig av kroppsspråket och använder sig av att visa med kroppen. Det framkommer i intervjusvaren att i samspelet så utmanas språket vilket en förskollärare beskriver så här:

Det blir ju liksom genom samspelet, att de får samarbeta, samarbetar man måste man integrera med varandra, då får man ju använda sig av sitt språk (F6).

Ett flertal förskollärare anser att barnen lär sig genom att mötas. I mötet kan de sätta sin tanke emot något och i mötet gör barnen de språkliga kopplingarna. De säger även att i språket behöver kopplingarna mellan praktik och tankar göras för att kunna utveckla och förstå språket. Däremot lyfts det även i en intervju att alla barn inte samspekar utan vissa barn föredrar att leka bredvid för att ändå vara i ett sammanhang. Men att leka bredvid hävdar ändå förskolläraren som betydelsefullt för språkutvecklingen, då barnet ändå får höra språk och därigenom får stöd av de andra barnen.

Några av förskollärarna förmedlar att de använder sig av samspelet mellan barn och barn för att observera hur barnen leker och uttrycker sig. I leken och samspelet kan de få syn på om det är brist på till exempel ordförståelsen eller den kommunikativa förmågan och även se vad som behöver utvecklas. Förskollärarna behöver ge barnen

rätt förutsättningar att utvecklas i det sociala samspelet och kunna interagera med varandra för att språket ska utvecklas. Det lyfts i två av intervjuerna att om ett barn inte har det verbala språket ännu är det sociala samspelet oerhört viktigt. Förskollärarna använder sig då av det sociala samspelet för att barnet ska få interagera med andra och att språket utvecklas genom det i stället för att enbart sitta och öva ord med barnet. De kan använda sig av specifika insatser i samspelet för att barnen ska kunna utveckla språket i interaktionen med varandra:

Jag tänker också att vi har ju lek. Alltså specifika insatser också att man kan använda det som lek situationer som en pedagog har plockat ihop. Att just de och de och de ska mötas nu i en lek för att det kanske är ett behov hos nåt barn, som behöver utvecklas vidare. Så vi kan ju också aktivt gå in och strukturera eller organisera utbildningen utifrån de behoven som vi ser också (F8).

6.3 Förskollärares användning av redskap

6.3.1 Tecken som stöd och bildstöd

Merparten av förskollärarna säger att de använder sig av redskapen bildstöd och tecken som stöd i arbetet med barns språkutveckling. De lyfter dessa redskap som en stor hjälp i kommunikationen med barnen. Förskollärarna använder tecken som stöd för de bärande orden i en mening samtidigt som de säger orden verbalt. Vid måltidssituationerna lyfter de att de till exempel visar tecken för mjölk och vatten när de frågar vad barnet vill dricka. Eller vid påklädnad kan förskollärarna teckna de olika klädesplaggen som sätts på samtidigt som de använder verbalt språk. I samma situationer menar de att de kan lägga till bildstöd för att även där tydliggöra visuellt.

Ja men framför allt tycker jag TAKK hjälper jättemycket, alltså tecken som stöd [...] Och förstärka de orden som är viktiga. Ja, men som exempelvis smörgås. Jag men ska du ha en mjuk (visar tecken) eller en hård (visar tecken) att man liksom visar på olikheten i tecken och med det verbala. Så tecken och bildstöd också, alltså det är stor hjälp i vår kommunikation med barn (F5).

Ett flertal av förskollärarna beskriver att bildstöd förstärks i miljöerna. Vissa av förskollärarna förklarar att de sätter upp bildstöd på väggarna eller vid borden för att stödja barns språkutveckling. Barnen kan använda dessa bilder för att förmedla sina tankar och åsikter. Några av de andra förskollärarna sätter upp bilder tillsammans med text och tecken för att barnen ska ges möjlighet att koppla att dessa innebär samma sak. Å andra sidan lyfts det även att bildstöd inte sätts upp på väggarna, för mycket bilder på väggarna kan upplevas rörigt och ge barnen för mycket intryck.

Nyckelknippor med tecken som stöd och bildstöd är något som en del av förskollärarna använder. Nyckelknipporna bär förskollärarna alltid med sig för att ha dessa nära till hands och på så sätt enkelt kunna förstärka det verbala i vardagssituationer. Intervjuszvaren visar att ett par förskollärare använder sig av tecken som stöd och bildstöd i sånger och läsning för att förstärka vissa begrepp. En förskollärare nämner att ett stöd för att ta fram bildstöd är att använda sig av Widgit

Writer. I det verktyget kan de ta fram bildstöd till sånger och vardagliga situationer samt att verktyget kan ljuda bilden.

6.3.2 Förskolläraren som redskap

Förskollärarna anser att det är viktigt att ha en medvetenhet kring hur de förhåller sig till språkutveckling. Det är förskollärarna som skapar förutsättningar för olika språkfrämjande situationer. De behöver bland annat ha kunskap om att kunna se vad barnen har för tidigare erfarenheter och behov. Där lyfter många att observationer och samspel ligger som grund för att reda på det.

Mycket i samtal, sitter och pratar men också att observera där jag ser hur barnen leker, hur de samspelar med andra barn, hur de samspelar med vuxna runt omkring, vilka metoder de använder sig av för att kunna kommunicera. Utifrån det kan jag se hur jag behöver bemöta det här barnet för att det inte ska stjäla språkutvecklingen utan vilka medel behöver du för att utveckla framåt (F4).

Några av förskollärarna nämner även kartläggning som ett sätt att ta reda på barnens behov. Med kartläggning menas det inte en checklista på vad barnen kan utan vad förskollärarna ger barnen för möjligheter. De måste ha i åtanke att alla barn lär sig på olika sätt. Förskollärarna är barnens språkliga förebilder och det krävs att de är medvetna kring vilket språkbruk de använder, hur de förmedlar språket till barnen. Som tidigare nämnts lär sig barnen av varandra men för att de ska kunna utmanas vidare beskrivs det i intervju svaren att det är upp till förskollärarna att introducera nya sätt att se språket.

I intervjuerna lyfts det att det krävs en medvetenhet att se hur och när förskollärarna ska stötta barnen. Stötningen ska inte vara stjälpande utan förstärkande, det krävs en finkänslighet när de ska gå in och stötta barnen. Språkutveckling ska vara lekfullt och inte handla om tillrättavisande. Förskollärarna behöver se till att barnen får förtroende för dem. Anknytning och trygghet poängteras som en väsentlig del i barns språkutveckling. Förskollärarna behöver skapa ett tillåtande klimat på förskolan då det är när barnen känner en trygghet som de vågar ta för sig och vågar språka.

Alltså det viktigaste är ju anknytning och en trygghet till barnen och på så sätt är det ju enklare och få med språket. Det krävs att barnen är trygga för att de ska kunna öppna upp sig. Vissa har inte språket än, men då kanske dom visar på med kroppsspråket eller. Men det gör de ju bara om de är trygga. Det viktigaste är ju att ha en trygg trygghet till barnen och en anknytning till dem för att de ska kunna utvecklas och våga ta plats och våga ta för sig (F5).

Ingen av förskollärarna ser några hinder eller svårigheter i arbetet med språkutveckling. Däremot krävs det en medvetenhet om att utgå från barnens behov och erfarenheter, vilket de endast ser som en utmaning.

7 Analys

I kommande kapitel analyseras studiens resultat utifrån de centrala begreppen i det sociokulturella perspektivet: *sociala samspel, situerat, kulturella redskap, mediering, proximala utvecklingzonen* och *scaffolding*. Vi har delat upp analysen utifrån de tre huvudteman som framkom i den tematiska analysen: *Fysiska miljöns påverkan på barns språkutveckling, Arbetssätt som påverkar barns språkutveckling* och *Redskap som främjar barns språkutveckling*.

7.1 Fysiska miljöns påverkan på barns språkutveckling

Några av förskollärarna nämner att det är viktigt att utformningen av miljön har ett syfte. De menar att de behöver ha en medvetenhet kring utformningen av miljön och att den utformas utifrån barnens intressen, behov och erfarenheter. Förskollärarna beskriver att miljön ständigt är under process och att den inte får bli statisk. För att inte riskera en statisk miljö ställer sig två av förskollärarna kontinuerligt utvärderande frågor som: "Hur har vi miljön" "Vilka dokumentationer är synliga?" och "Hur förhåller vi oss till miljön?". Strandberg (2017) poängterar att utifrån det sociokulturella perspektivet är lärandet situerat och innebär att barnen lär sig genom det de erfar i sin omgivning. Vi tolkar det som att om en miljö inte är under process och föränderlig så utmanas barnen inte vidare i språkutvecklingen. Det Strandberg (2017) poängterar upplever vi stämmer överens med förskollärarnas beskrivning av att miljön ständigt är under process och att de utgår från barns tidigare erfarenheter, behov och intressen vid utformningen av miljön.

I resultatet framkommer flera av förskollärarnas beskrivningar om att en textrik miljö främjar barns språkutveckling. Förskollärarna uttrycker att bilder, tecken och text kan uppmuntra barnen samt göra att barnen blir nyfikna på språket. De lyfter att en textrik miljö gör att barnen får uppleva begrepp och ta in begrepp på flera olika sätt, inte enbart verbalt. Förskollärarnas syn på att en textrik miljö stimulerar språkutvecklingen är i enighet med det Strandberg (2017) belyser, att en textrik miljö främjar barns språkutveckling. Barn lär sig genom sin omgivning, är miljön textrik får barnen erfar olika språkliga situationer och det gör att deras språk utvecklas i större utsträckning.

Det lyfts i resultatet att rum i rum används för att strukturera miljön. Detta sker i syfte till att skapa en miljö som bjuder in och ger barnen möjlighet att samspele och språka. Dessa mötesplatser ska erbjuda varierat material och miljön ska vara utformad så den är tillgänglig för barnen, de ska kunna ta fram material själva för att utforska. Strandberg (2017) menar att barn behöver ges möjlighet att mötas och samspele i mindre sammanhang med material som är genomtänkt. Författaren poängterar att förskollärarna behöver strukturera upp miljön så den erbjuder fler möjligheter till att interagera med varandra. Det sociokulturella perspektivets syn på lärande och utveckling är att det sker i interaktion med andra. Miljön ska vara tillgänglig, där barnen ges möjlighet att utforska deras omgivning.

Samtliga förskollärare lyfter att miljön ska erbjuda varierat material. Vissa av förskollärarna framför att okodat och färdigt material finns i deras miljöer på förskolan. Färdigt material inspirerar till lek, medan okodat material möjliggör att barnen får använda sin fantasi och kreativitet och upptäcka nya färdigheter tillsammans med andra. Förskollärarna anser att det är betydelsefullt för språkutvecklingen att ha båda delarna. Strandberg (2017) belyser vikten av att ge plats för fantasi och kreativitet i förskolan. Barnen behöver ges möjlighet, utifrån deras tidigare erfarenheter, att tänka och handla nytt. Det kan handla om att skapa något helt nytt eller uppdatera det befintliga materialet. Genom fantasi och kreativitet lär sig barnen tillsammans och hittar nya sätt att ta sig an sitt språk.

Valet av material är betydelsefullt för språkutvecklingen, när barnen samspekar med både material och andra barn så möts barnet av nya tankar. Dessa tankar gör att barnet språkar och tankarna kring just det här materialet gör att språkutvecklingen främjas. Det här relaterar vi till Säljö (2015) beskrivning om att förskollärare kan tillsätta material för att mediera till samspel. Hälften av förskollärarna berättar även att de använder sig av alfabetet och bokstäver som material. Materialet som de har i miljön är bland annat alfabetet på väggarna, där de förstärker bokstäverna med hjälp av bilder, samt att barnen får skapa bokstäver av olika material. Enligt Säljö (2000) medierar stavelseskriften det språkliga fenomenet och bidrar till att barnen utvecklar en förståelse för att ljud och stavelse är en del av ett ord. Lärplattan är ett redskap flera av förskollärarna använder sig av för att utvidga materialet de har på förskolan. Lärplattan används i de situationer där de har högläsning eller sång vilket de gör för att alla barn ska få möjlighet att delta och vara delaktiga i aktiviteten. Strandberg (2017) lyfter att digitala verktyg ses som en artefakt som innehåller information som idag är integrerad i vår vardag. Förskollärare behöver använda sig av olika redskap för att stimulera barns utveckling och lärande, ett redskap kan vara att använda digitala verktyg. Förskollärarnas beskrivning kring användning av olika artefakter kopplar vi till det Säljö (2000) beskriver, om förskollärare medvetet använder sig av artefakter som redskap främjar det lärandet då en språklig mediering sker mellan artefakten och barnet.

7.2 Arbetssätt som påverkar barns språkutveckling

I resultatet kan vi tolka att det sker läsning vid olika situationer, det sker både spontant och vid planerade situationer. Vissa av förskollärarna förklarar att läsningen kan ske som en läsvila medan andra lyfter det som en undervisningssituation. En av förskollärarna beskriver att planering inför läsningen är viktigt just för att förskolläraren ska vara väl förberedd på till exempel olika begrepp som kan lyftas i böckerna för att kunna stötta och främja barns språkutveckling. Säljö (2015) menar att detta sätt att stötta barnen kan länkas till begreppet scaffolding, där förskolläraren stöttar barnen i att möta nya begrepp men som barnen tidigare har erfarit.

Resultatet visar även att det dagliga samtalet ses som viktigt. Förskollärarna säger att de använder sig av ett medvetet och utvidgat språkbruk för att barnen ska utveckla

sitt ordförråd. Vi uppfattar det som att majoriteten av förskollärarna menar att språkbruket de använder sig av ska vara utmanande och att de ser barnen som kompetenta individer, att barnen inte enbart ska få höra förenklade ord. Vygotskij (1999) lyfter att barn lär sig genom den språkliga kommunikationen i samspel med andra. Barn tar efter det den vuxna säger och gör, vilket gör att det barn hör i sin vardag är det som lägger grunden för språkbruket. Det framkommer i resultatet att det sociala samspelet mellan barn och vuxen är något som används som ett arbetsätt för att främja barns språkutveckling. Hälften av förskollärarna beskriver att de lägger stor vikt vid deras förhållningssätt och strävar efter ett tillåtande klimat, där barnen ges möjlighet att vara med och samtala samt diskutera. Två av förskollärarna använder sig bland annat av spegling för att främja det sociala samspelet och sätta ord på det barnen uttrycker eller visar genom kroppsspråk eller föremål. Förskollärarna nyttjar situationen som de är i här och nu tillsammans med barnet och lyfter begrepp som kan associeras till en händelse eller ett föremål. Här tolkar vi att förskollärarnas arbetsätt är samstämmigt med det sociokulturella perspektivet. Vygotskij (1999) uttrycker att det är när barnet får höra ordet i det sociala sammanhanget och även att det sätts i en situation som barnet upplever här och nu som barnet kan förstå begreppets betydelse.

I resultatet lyfts det att samspelet mellan barnen ses som viktigt, förskollärarna berättar att det är vid mötet som lärande och utveckling sker. De möten som beskrivs är något som kan kopplas ihop med det sociokulturella perspektivet där synen är att barn lär sig genom sociala samspel (Säljö, 2000). Det framkommer i resultatet att två av förskollärarna använder sig av olika insatser för att främja barns språkutveckling, de kan iscensätta sociala samspel med de barn som kan lära sig av varandra. Resultatet stämmer överens med det Lindqvist (1999) säger om att förskollärarna behöver möjliggöra att barnen möts av olika konstellationer där barnen utmanas i det intellektuella och det språkliga. Även Strandberg (2017) belyser vikten av att barnen lär sig i socialt samspel och det krävs att förskollärarna uppmuntrar till socialt samspel.

7.3 Redskap som främjar barns språkutveckling

Merparten av förskollärarna beskriver att tecken som stöd och bildstöd är till stor hjälp i deras arbete med barns språkutveckling. Förskollärarna använder dessa stöd för att förstärka det verbala i kommunikationen för att barnen ska få möta språket både visuellt och verbalt. Tecken som stöd och bildstöd ger även barnen fler möjligheter till att kunna förmedla sig mer än bara verbalt. Detta ser vi som en likhet till det Säljö (2015) säger om scaffolding som innebär att de vuxna är närvarande och stöttar barnen. I arbetet med barns språkutveckling betyder det att förskollärarna uppmuntrar barnen till att språka. Tecken som stöd och bildstöd synliggörs på olika sätt vilket skrivs fram i resultatet. Några av förskollärarna förklarar att bildstöd förstärks i miljön medan andra använder både text, bild och tecken. En del av förskollärarna använder sig av en nyckelknippa för att synliggöra vardagssituationer. Ur ett sociokulturellt perspektiv (Säljö, 2000, 2015) kan arbetet med tecken som stöd

och bildstöd ses som att de använder kulturella redskap, både fysiska artefakter och intellektuella redskap. Säljö (2010) beskriver att de kulturella redskapen, tecken som stöd och bildstöd, medierar till barns språkliga medvetenhet. Förskollärarna använder sig av tecken som stöd och bildstöd i vardagssituationer för att ge barn fler sätt att upptäcka språket på. Eftersom barnen får erfara språk på olika sätt i specifika situationer menar Strandberg (2017) att dessa redskap är situerade och eftersom lärande är situationsbundet främjar detta språkutvecklingen. Får barn erfara språkliga situationer gör det att barnens språkliga medvetenhet ökar.

Resultatet synliggör att förskollärarna lyfter sig själva som ett redskap, de behöver ha en medvetenhet kring hur de arbetar med barns språkutveckling. Förskollärarna uppger att de behöver veta vad barnen har för tidigare erfarenheter och behov, vilket de ser genom observationer och samspel. Resultatet tyder på att det är förskollärarnas ansvar att ta reda på vad barnen är mottagliga för och utifrån det introducera nya sätt att se på språket. Det sociokulturella perspektivet menar att kunskapen om barnens proximala utvecklingszon spelar en central roll för barnens lärande (Vygotskij, 1999). Enligt Säljö (2000) kan inte förskollärarna enbart se vilken kunskap barnen har om språk utan de behöver se hur barnen kan vidareutvecklas i sin språkliga medvetenhet. För att barnen ska kunna vidareutvecklas behöver de vara i den proximala utvecklingszonen för att kunna ta emot stöttning från förskollärarna vilket stämmer överens med resultatet.

I resultatet blir det synligt att förskollärarna ser sig själva som språkliga förebilder. Förskollärarna menar att de behöver ha en medvetenhet kring hur de använder sitt språk och hur de förmedlar språket till barnen. Säljö (2000) och Strandberg (2017) belyser att barnen lär sig i samspel med sin omgivning och eftersom lärandet är situationsbundet blir det viktigt att förskollärarna är språkliga förebilder och har en medvetenhet kring hur de ska bemöta barnen. Strandberg (2017) menar att förskollärarna bör ha ett förhållningssätt som visar på att de är här för att lära sig tillsammans med barnen. Ett förhållningssätt där alla delar med sig av sina kunskaper och känner sig trygga med att be om hjälp bidrar till ett tillåtande klimat. Utifrån det sociokulturella perspektivet lär sig barnen genom sociala samspel därav är det av stor vikt att förskollärarna är förebilder i det sociala samspelet. Strandberg (2017) skriver ”att barn inte gör som vi säger utan som vi gör” (s.61) vilket är enligt med Vygotskijs antagande att det barnen erfar i yttre interaktioner är grunden till deras inre tänkande.

8 Diskussion

I det här kapitlet kommer resultatet diskuteras utifrån studiens syfte samt frågeställningar i förhållande till tidigare forskning. Sedan diskuteras studiens val av metoder. Vi kommer framföra vår slutsats, studiens relevans för förskolläraryrket samt förslag på fortsatt forskning.

8.1 Resultatdiskussion

Syftet med studien var att undersöka hur förskollärare beskriver att de arbetar för att främja barns språkutveckling. Våra frågeställningar var:

- Vilken påverkan beskriver förskollärare att miljön har för att främja barns språkutveckling?
- Vilka arbetssätt beskriver förskollärare att de använder sig av för att främja barns språkutveckling?
- Vilka redskap beskriver förskollärare att de använder sig av för att främja barns språkutveckling?

8.1.1 Språkfrämjade miljöer

Vilken påverkan beskriver förskollärarna att miljön har för att främja barns språkutveckling? Många av förskollärarna berättar att de strukturerar miljön med rum i rum för att skapa möjligheter för barnen att möta varandra. Kultti (2012) lyfter att förskollärarna behöver skapa en stimulerande miljö där barnen kan mötas i mindre sammanhang. Vi tolkar det som att förskollärarna skapar rum i rum och använder sig av de ytor de har men försöker skapa förutsättningar för att barnen ska kunna vistas i små sammanhang. Resultatet visar att näst intill alla förskollärare anser att miljön ska skapa motivation till att mötas och då använder de sig av varierat material för att locka barnen till att språka kring dessa. Resultatet överensstämmer med det Emmoth (2014) skriver att just en varierande miljö med tillgång till material har en viktig roll i arbetet med språkutveckling. Det ska finnas varierat material som får barnen att vilja utforska. Några av förskollärarna vidareutvecklar att varierat material handlar om att både okodat och färdigt material ska finnas tillgängligt. Färdigt material kan ge inspiration till barnens handling och lek, medan okodat material kan göra att barnen får använda sin fantasi och kreativitet. Okodat material kan få barnen att språka och samspela på nya sätt. I Eriksson Bergströms (2013) studie framkommer det att om förskolorna har okodat material ges barnen större möjlighet att upptäcka nya sätt att se på materialet. Detta kan göra att barnens fantasi främjas samt att barnen då behöver samtala kring hur materialet ska användas i leken. Det lyfts även i studien att okodat material och rum kan göra att barnen får svårt att se vad materialet ska användas till vilket kan ha en inverkan på det sociala samspelet. Det är viktigt att barnen är delaktiga i utformningen av miljön för att barnen lättare ska kunna få en förståelse för vad miljön erbjuder. Eriksson

Bergströms studie har gjort att vi reflekterat över att endast två av förskollärarna nämner något om barnens delaktighet i utformningen av miljön. Emellertid är det ingen av förskollärarna som nämnt i intervjuerna att okodat material har påverkat barnens samspel negativt.

I vårt resultat framkommer det att två förskollärare beskriver att de använder sig av stationer i utformningen av miljön. Däremot är materialet rörligt mellan stationerna och barnen har tillåtelse att flytta materialet mellan de olika stationerna för att främja samspelet. Eriksson Bergström (2013) beskriver att reglerna om att inte flytta material kan hämma barns lek. Utifrån resultatet och Eriksson Bergströms studie tolkar vi att förskollärarnas strategi, om att materialet är rörligt, främjar barns lek och barnen ges möjlighet till att vara kreativa med materialet i samspelet.

För att främja språkutvecklingen nämner ett flertal av förskollärarna att de använder lärplattan för att utöka materialet som finns i miljön. De läser böcker på lärplattan och använder den vid sånger för att barnen både ska få höra sången samt se tecken som stöd. Förskollärarnas resonemang stöds av Norling (2015) som menar att användning av olika redskap så som lärplattan gör att barnens språkutveckling främjas. Genom att variera material gynnas språkutvecklingen då barnen får erfara språk på olika sätt. Däremot är det en av förskollärarna som nämner att hen inte upplever att lärplattan främjar språket mer än annat material. Förskollärarens utsaga motsäger det Norling (2015) säger om att ju fler redskap förskolläraren introducerar för barnen ju mer gynnas språkutvecklingen.

8.1.2 Förskollärares arbetssätt

Vilka arbetssätt beskriver förskollärarna att de använder sig av för att främja barns språkutveckling? Ett arbetssätt som framkommer i resultatet är läsning, som sker vid olika situationer. Som resultatet visar berättar några av förskollärarna att de har läsning vid vilan och vid spontana situationer medan vissa av förskollärarna ser läsningen som en undervisningssituation, en planerad läsning. Vid undervisningssituationer och planerad läsning använder förskollärarna sig av bildpromenader, dialogisk högläsning och bordssagor med konkreta föremål. De förskollärare som beskriver att de har läsning vid spontana situationer och vid vila förklarar inte hur de gör för att läsningen ska främja språkutvecklingen. Medan de som har en planerad läsning beskriver mer utförligt hur läsningens kan ske. Sheridan m.fl. (2009) anser att det krävs att förskollärarna planerar och varierar läsningen för att på bästa sätt främja språkutvecklingen. Detta överensstämmer med förskollärarnas beskrivning av den planerade läsningen. En av förskollärarna nämner att hens syn på läsning vid vila inte är språkfrämjande då hen upplever att vid vilan ska barnen enbart ligga tysta och lyssna. Men i resultatet kan vi inte fastslå att de förskollärare som berättar om läsning vid vilan förväntar sig att barnen är tysta eller om de ger barnen möjlighet att samtala kring boken.

Svensson (2012) belyser att högläsning kan främja språkutvecklingen om barnen ges möjlighet att diskutera bokens bilder och handling. Svensson menar även att barnens

språkutveckling kan hämmas om barnen förväntas sitta tysta och lyssna i stället för att ges möjlighet till att samtala kring boken. Om barnen inte ges möjlighet att diskutera boken finns en risk att barnen tappar intresset. Svenssons resonemang stödjer till viss del det förskolläraren beskriver om att läsning vid vilan inte främjar språkutvecklingen, detta förutsatt att barnen inte får samtala kring boken. Två av de förskollärare som berättar att läsningen ska vara planerad har fått fortbildning inom läsning (Läslyftet). En tanke som väcks hos oss är att de olika beskrivningarna på läsning möjligtvis kan bero på olika kompetenser kring hur läsning främjar barns språkutveckling.

Resultatet visar att ett fåtal förskollärare använder det digitala verktyget Polyglutt vid läsning och barnen ges möjlighet att välja om de vill läsa eller höra en bok. Boken kan sedan projiceras upp på en vägg eller en skärm för att alla barnen ska kunna se och höra boken. Salmon (2014) belyser att digitala böcker motiverar barnen till att erfaras läsning. Digitala böcker är ett bra verktyg för att stimulera barns språkutveckling men forskaren menar att barnen behöver få stöd av en vuxen vid läsningen. Sitter barnen själva finns det ingen som kan förklara begreppen och det kan leda till att barnen inte utmanas i samma utsträckning i sitt språk och tänkande. Därav är förskollärarens deltagande betydelsefull även i de digitala lässituationerna. De förskollärare som använder Polyglutt berättar att barnen ges möjlighet till att lyssna själva men även tillsammans med en vuxen för att kunna samtala kring den digitala boken.

Förskollärarna lyfter de dagliga samtalen som viktiga i barns språkutveckling vilket vi tolkar överensstämmer med det Emmoth (2014) beskriver i sin studie. Emmoth menar att förskollärarna behöver fokusera på hela utbildningen då utveckling och lärande inte sker vid endast planerade aktiviteter utan under hela dagen. Förskollärarna behöver sätta ord på det barnen gör och visar. De dagliga samtalen som sker i sociala samspel mellan barn och vuxna samt barn och barn ses som viktiga (Emmoth, 2014). För att stimulera språkutvecklingen beskriver samtliga intervjupersoner att de stöttar barnen i det sociala samspelet och sätter ord på det barnen gör.

Att stötta barnen med ord framkommer i två olika beskrivningar. Majoriteten av intervjuvarerna visar att det handlar om att stötta barnen i de dagliga samtalen medan två av förskollärarna förklarar detta som ett arbetssätt som de benämner spegling. Björk-Willén m.fl. (2018) menar att förskollärarna bör utmana barnen och tillföra nya begrepp för att främja språkutvecklingen. Detta behöver förskollärarna göra i situationer som barnen och de vuxna är i, här och nu. Det krävs att förskollärarna är närvarande och lyhörda för att kunna fånga upp det barnen uttrycker. Det behövs en medvetenhet av dem för att kunna se hur de ska utforma utbildningen och undervisningen utifrån barnens tidigare färdigheter. Här tolkar vi det som att alla som intervjuades har en medvetenhet i att stötta barnen i situationer som sker här och nu. Men de förskollärare som använder spegling som arbetssätt har en annan tanke, de upprepar även det barnen gör och uttrycker för att kunna starta ett samspel.

Genom spegling vill dessa förskollärare försäkra sig om att de uppfattat barnen rätt och utifrån det stötta barnen samt lägga till begrepp i situationen de är i. ’

Ett flertal av förskollärarna använder sig av ett utvidgat språkbruk för att främja språkutvecklingen. Det innebär att de använder begrepp som utmanar barnen som de succesivt arbetar fram utifrån barnens språkliga erfarenheter. Förskollärarna uppger att de använder synonymer och slang för att vidga ordförrådet vilket även Hoff (2006) belyser i sin artikel. Hoff förklarar att om de vuxna upprepar, utvidgar och omarbetar de ord som barnen säger är det gynnsamt för språkutvecklingen och ordförrådet. I Norling och Lillvists (2016) studie var det en skillnad i arbetssättet beroende på barnens ålder. Resultatet i studien visade att begreppsutveckling framkom mer i arbetet med 1–3 åringar än med 4–5 åringar vilket problematiseras då behovet av begreppsbyggnad inte avtar med åldern. I vår studie framkommer dock inte samma resultat. Utifrån intervjuvarna kan vi inte se att de förskollärare som arbetar med de äldre barnen skulle arbeta mindre språkutvecklande.

En tillåtande miljö lyfts av hälften av förskollärarna, de anser att förhållningssättet har en avgörande roll i språkutvecklingen. En tillåtande miljö innebär att inte lägga värderingar och på ett positivt sätt lyfta allas olikheter. Förskollärarna menar att det resulterar i att barnen inte är rädda för att säga fel utan i stället vågar fråga och leka med orden. Även i Norlings (2015) resultat visar det sig att en tillåtande miljö används som en strategi för att barnen ska våga uttrycka sig. För att barnen ska våga uttrycka sig behöver förskollärarna lyssna på barnen och ge dem ett talutrymme där de ges möjlighet att uttrycka sina åsikter och tankar utan att lägga värderingar. En fundering som väcks hos oss är hur förskollärarna får det bekräftat att de har ett förhållningssätt som skapar ett tillåtande klimat. Vi tolkar det som att de observerar barnen för att kunna se vad barnen är intresserade av och även när de kartlägger för att se vad förskollärarna ger barnen för förutsättningar till språkutveckling.

Resultatet visar att förskollärarna är aktiva i barnens lek och i samspelet med andra barn för att stötta barnen när språket brister. Norling (2015) menar att när förskollärarna är närvarande i leken kan de hjälpa barnen att koppla tidigare erfarenheter med situationen vid det tillfället. De kan uppmuntra barnens språk genom att sätta ord på det barnen gör och ställa frågor. I intervjuerna förklarar några av förskollärarna att de behöver ge barnen förutsättningar till mindre sammanhang för att kunna interagera med varandra och gynna språkutvecklingen. Deras beskrivning upplever vi överensstämmer med Norlings (2015) studie, att barnen behöver delas in i mindre sammanhang för de ska ges talutrymme. För barnen talutrymme ges barnen möjlighet att kommunicera med varandra vilket Kultti (2012) menar främjar språkutvecklingen. Samspelet mellan barn och barn framkommer i resultatet som viktiga då det är i mötet med varandra som lärandet sker och barnen gör de språkliga kopplingarna. Kultti (2012) framför att när barnen integrerar med varandra i leken sker ett lärande då barnen möts av olika handlingar i leken. Barnen upprepar varandras fysiska handlingar och det verbala språket därav är leken i de sociala samspelet betydelsefull i barnens språkutveckling. Utifrån Kulttis studie

tolkar vi förskollärarnas beskrivningar av att använda sig av samspelet mellan barn och barn som arbetssätt gynnar språkutvecklingen.

8.1.3 Användning av redskap

Vilka redskap lyfter förskollärarna att de använder sig av för att främja barns språkutveckling? Majoriteten av förskollärarna säger att de använder sig av tecken som stöd och bildstöd som redskap i arbetet med barns språkutveckling. Dessa redskap används som stöd i kommunikationen med barnen. Björklund (2008) beskriver att det finns olika sätt för barnen att uttrycka sina tankar på och det sker på varierade sätt i olika situationer. Därav krävs det att förskolepersonalen tar till olika redskap för att ge barnen goda förutsättningar att kunna uttrycka sig. Dessa redskap kan vara bilder eller tecken stöd som hjälper barnen att kommunicera med andra. Nyckelknipporna och den textrika miljön förskollärarna berättar att de använder sig av ser vi som ett redskap för att främja barns språkutveckling men även som ett stöd i kommunikationen med barnen. Barnen får uppleva både det verbala språket, text, bild och tecken som stöd. Norling (2015) och Björklund (2008) förklarar att genom att tillföra olika stöd gör det att barnen kan använda sig av dessa för att uttrycka sig och sätta sig in i olika sammanhang. Emmoth (2014) lyfter i sin studie att barns språkutveckling kan främjas genom användning av tecken som stöd och handrörelser då barnen har lättare att minnas dessa än det verbala språket. Barnen får lättare att minnas ju fler sinnesintryck de får erfara. Mainela-Arnold m.fl. (2014) drar slutsatsen i deras studie att gester är en gynnsam metod då en stor del av barnen använder det naturligt när de vill göra sig förstådda. Det Mainela-Arnold m.fl. skriver om gester kan vi koppla till det förskollärarna beskriver som tecken som stöd. Merparten av förskollärarna beskriver att de använder sig av tecken som stöd i arbetet med språkutveckling. Gester och tecken som stöd hjälper till i den direkta kommunikationen med barnen men är enligt Mainela-Arnold m.fl. (2014) även fördelaktigt för barnens ordförståelse.

Under intervjuerna framkommer det att förskollärarna ser sig själva som ett redskap. De menar att deras medvetenhet är av stor vikt i arbetet med barns språkutveckling. Förskollärarna behöver se vad barnen har för erfarenheter och behov, där ligger samspel som grund för att kunna skapa förutsättningar för att barnen ska få erfara språkliga situationer. Björk-Willén m.fl. (2018) menar att det är viktigt att de som arbetar i förskolan har en medvetenhet kring hur utbildningen och undervisningen ska konstrueras för att främja utveckling och lärande. Förskollärarna behöver veta barnens tidigare erfarenheter och behov för att kunna forma utbildningen så att barnen vidareutvecklas. Sheridan m.fl. (2009) hävdar att lärarnas medvetenhet påverkar barns utveckling och lärande. De lärare som har en medvetenhet tänker hur de kan göra för att utveckla utbildningen för att utmana barnen vidare i sin utveckling och sitt lärande. Forskarna förklarar att ju större medvetenhet lärarna har kring barnens erfarenheter och behov desto mer medvetna val tar de, vilket leder till en högre kvalitet på utbildningen. För att ta reda på vart barnen är lyfts det i intervjuerna att de observerar samspelet. Några av förskollärarna nämner att de

använder kartläggning. Kartläggningen handlar om att se vad förskollärarna ger barnen för förutsättningar till utveckling och lärande utifrån barnens tidigare erfarenheter och behov. Vår tolkning är att deras användning av kartläggning som metod i utformningen av utbildningen innebär en medvetenhet kring vikten av barnens erfarenheter och behov. Vi tolkar det även som att de arbetar i enlighet med det läroplanen för förskolan uttrycker. Enligt läroplan för förskolan (Skolverket, 2018) är det förskollärarens ansvar att systematiskt följa upp och dokumentera för att göra det möjligt att utvärdera hur utbildningen tillgodoser utveckling och lärande.

8.2 Metoddiskussion

Syftet med vår studie var att få en inblick i hur förskollärare beskriver att de arbetar för att främja barns språkutveckling. Därav valde vi en kvalitativ forskningsansats för att kunna få erfara förskollärarnas erfarenheter i förskolan. Bryman (2018) menar att en kvalitativ forskningsansats ger forskaren möjlighet att få information om olika personers erfarenheter utifrån deras livsvärld. Vi beslutade att ha semistrukturerade intervjuer som datainsamlingsmetod då vi ville ha flexibla intervjuer där följdfrågor gick att ställa för att kunna få fylligare svar och inte enbart svar utifrån intervjuguiden (se bilaga 2). Bryman (2018) uttrycker att semistrukturerade intervjuer är flexibla och gör att forskaren kan få fylligare och djupare svar.

Vi tog beslutet att båda två skulle delta i samtliga intervjuer för att båda skulle kunna bilda sig en uppfattning av intervjuernas innehåll. Vi hade bestämt att en av oss skulle hålla i intervjun men att båda två kunde ställa följdfrågor, vilket vi förklarade för deltagarna i början av intervjun. Trost (2010) förklarar att det kan vara bra att forskaren deltar i samtliga intervjuer för att kunna bilda sig en uppfattning av intervjuerna, att det är en fördel i analysen och dess tolkningar. Intervjuerna spelades in för att vi skulle kunna koncentrera oss på själva intervjun och på så vis lyssna in vad deltagarna svarade och kunna ställa följdfrågor. Hade vi behövt anteckna under tiden tänker vi att det eventuellt hade påverkat intervjun i form av att vi inte uppfattat och hört vad personen sagt. Trost (2010) poängterar att fördelen med att spela in intervjun är att den som håller i intervjun kan koncentrera sig på att lyssna in svaren i stället för att anteckna samtidigt och missa det deltagarna säger. Intervjuaren kan även gå tillbaka till det insamlade materialet för att lyssna om och om igen.

Urvalet av deltagare i studien syftade till att få en inblick i hur förskollärare beskriver att de arbetar med barns språkutveckling. Vi ville ha deltagare som arbetade i olika områden och förskolor för att få se om det fanns några skillnader och likheter beroende på vilket område förskollärarna arbetade på. Vi upplever att vi sett fler likheter än olikheter i deras beskrivningar men att vi ändå fått en bred bild av deltagarnas erfarenheter kring arbetet med barns språkutveckling.

Vi anser att om vi hade gjort både intervjuer och observationer hade det kunnat gett oss en bredare bild av förskollärarnas erfarenheter samt hur de arbetar i praktiken.

Bryman (2018) beskriver att observationer kan vara ett metodval i en kvalitativ forskningsansats om forskaren vill få en inblick i hur deltagarna arbetar i praktiken. Vi anser däremot att intervjuerna har svarat på vårt syfte och frågeställningar.

8.3 Slutsats

Syftet med studien var att undersöka hur förskollärare beskriver att de arbetar för att främja barns språkutveckling. Slutsatsen i denna studie är att miljön har en påverkan på barns språkutveckling. Genom att skapa mindre sammanhang i den fysiska miljön ges barnen möjlighet att mötas och språka i sociala samspel. Varierat material anses främja språkutvecklingen och med varierat material menas både okodat och färdigt material. Okodat material stimulerar barnen till att vara kreativa och använda sin fantasi vilket leder till att barnen samtalar kring materialets betydelse. Även böcker och lärplattan anses vara ett varierat material. Genom att ha tillgång till varierat material får barnen erfara språk på olika sätt.

Läsning kan ske vid olika situationer, vid vilan, spontant och som planerad aktivitet. Förskollärare behöver planera läsningen för att på bästa sätt främja språkutvecklingen. Vid planerade lässituationer används bildpromenader, dialogisk högläsning och bordssagor där barnen ges möjlighet att samtala tillsammans med en förskollärare. Digitala böcker främjar språkutvecklingen men det är viktigt att förskolläraren är delaktigt i läsningen för att stötta barnet.

De sociala samspelet mellan barn och barn är viktiga för barns språkutveckling. Barnen upprepar och imiterar varandras handlingar och verbala ord vilket ger barnen möjlighet att utveckla en språklig medvetenhet. De dagliga samtalen mellan barn och förskollärare framkommer som viktiga och de handlar om att förskolläraren stöttar barnen. De dagliga samtal som sker i sociala samspel är betydelsefulla då förskolläraren sätter ord på det barnen gör och uttrycker. Ett utvidgat språkbruk och begrepp som utmanar barnen anses även vara språkfrämjande. Förskollärarens språkbruk och begrepp arbetas succesivt fram utifrån barnens språkliga erfarenheter. Förskollärarens förhållningssätt har en avgörande roll. Det handlar om att inte lägga värderingar för att barnen ska våga uttrycka sig och leka med orden, detta för att skapa ett tillåtande klimat.

Tecken som stöd och bildstöd används för att stödja kommunikationen och språkutvecklingen. Dessa stöd används vid kommunikation för att förstärka ord. Tecken som stöd och bildstöd är redskap som medierar för barns språkliga medvetenhet. Även förskolläraren ses som ett redskap där den pedagogiska medvetenhet har en stor roll i språkutvecklingen. Förskollärarens medvetenhet påverkar i vilken utsträckning barnen får erfara språk. Förskolläraren behöver veta barns tidigare erfarenheter samt behov och utifrån det forma utbildningen så att den är en språkfrämjande arena för barnen.

8.4 Relevans för förskolläraryrket

Vi ser att denna studie har betydande relevans för förskolläraryrket, då vi genom denna studie har fått en inblick i hur förskollärare beskriver att de arbetar för att främja barns språkutveckling. Läroplanen för förskolan belyser att det är förskollärarnas ansvar att se till att utbildningen och undervisningen främjar språkutvecklingen. Barnen ska mötas av en stimulerande miljö där de tillsammans med andra utvecklas och lär (Skolverket, 2018). Studien beskriver åtta förskollärares perspektiv på hur de arbetar för att främja detta. Vi ser det som relevant för förskolläraryrket att förskollärare ges möjlighet att reflektera kring hur de arbetar för att främja barns språkutveckling.

8.5 Fortsatt forskning

Vårt förslag till fortsatt forskning är att undersöka hur förskollärare arbetar med språkutveckling i utomhusmiljön. Fortsatt forskning skulle även kunna vara att undersöka hur ett arbetslag arbetar med barns språkutveckling, där både barnskötare och förskollärare inkluderas. Det skulle även vara intressant att bredda urvalet och undersöka vårdnadshavares perspektiv på språkutveckling.

Referenslista

- Björklund, E. (2008). *Att erövra litteracitet: Små barns kommunikativa möten med berättande, bilder, text och tecken i förskolan*. [Doktorsavhandling, Göteborgs universitet]. Göteborgs universitets publikationer – elektroniskt arkiv. https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/18674/1/gupea_2077_18674_1.pdf?q=aatt
- Björk-Willén, P., Pramling, N., & Simonsson, M. (2018). Språkundervisning i förskolan: Teoretiska principer och empiriska exempel. *Norsk senter for barneforskning*, 36(3–4), 39–57. <https://doi.org/10.5324/barn.v36i3-4.2896>
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (3. uppl.). Liber.
- Emmoth, K. (2014). *Grunden läggs i förskolan: Förskolepedagogers tankar om utveckling, lärande och dokumentation*. [Licentiatuppsats, Umeå Universitet]. Digitala vetenskapliga arkivet. <http://umu.diva-portal.org/smash/get/diva2:696367/FULLTEXT02.pdf>
- Eriksson Bergström, S. (2013). *Rum, barn och pedagoger: Om möjligheter och begränsningar i förskolans fysiska miljö*. [Doktorsavhandling, Umeå Universitet]. Digitala vetenskapliga arkivet. <http://umu.diva-portal.org/smash/get/diva2:613213/FULLTEXT01.pdf>
- Hoff, E. (2006). How social contexts support and shape language development. *Developmental Review*, 26(1), 55–88. <http://dx.doi.org/10.1016/j.dr.2005.11.002>
- Kultti, A. (2012). *Flerspråkiga barn i förskolan: Villkor för deltagande och lärande*. [Doktorsavhandling, Göteborgs universitet]. Göteborgs universitets publikationer - elektroniskt arkiv. https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/29219/1/gupea_2077_29219_1.pdf
- Lindqvist, G. (1999). *Vygotskij och skolan: Texter ur Lev Vygotskijs Pedagogisk psykologi kommenterade som historia och aktualitet*. Studentlitteratur.
- Lindö, R. (2009). *Det tidiga språkbudet*. Studentlitteratur
- Mainela-Arnold, E., Alibali, M.W., Hostetter, A.B., & Evans, J.L. (2014). Gesture–speech integration in children with specific language impairment. *International Journal of Language and Communication Disorders*, 49(6), 762–770. <https://doi.org/10.1111/1460-6984.12115>

- Norling, M. (2015). *Förskolan – en arena för social språkmiljö och språkliga processer*. [Doktorsavhandling, Mälardalens högskola]. Digitala vetenskapliga arkivet. [FULLTEXT02.pdf \(diva-portal.org\)](https://diva-portal.org/fulltext/20150201)
- Norling, M., & Lillvist, A. (2016). Literacy-Related Play Activities and Preschool Staffs' Strategies to Support Children's Concept Development. *World Journal Education*, 6(5), 49-63. <https://doi.org/10.5430/wje.v6n5p49>
- Salmon, L. (2014). Factors that affect emergent literacy development when engaging with electronic books. *Early Childhood Education Journal*, 42(2), 85-92. <https://doi.org/10.1007/s10643-013-0589-2>
- Skollag (SFS 2010:800). Utbildningsdepartementet. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800
- Sheridan, S., Pramling Samuelsson, I., & Johansson, E. (2009) *Barns tidiga lärande: en tvärsnittsstudie om förskolan som miljö för barns lärande*. Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Skolinspektionen (2016). *Förskolans pedagogiska uppdrag: Om undervisning, lärande och förskollärares ansvar*. Skolinspektionen. <https://skolinspektionen.se/globalassets/02-beslut-rapporter-stat/granskningsrapporter/tkg/2016/forskolan-ped-uppdrag/rapport-forskolans-pedagogiska-uppdrag.pdf>
- Skolverket (2018). *Läroplan för förskolan, lpfö18*. Skolverket.
- Strandberg, L. (2017). *Vygotskij i praktiken: bland plugghästar och fusklappar*. (3. uppl.). Studentlitteratur.
- Svensson, A-K. (2012). Med alla barn i fokus: om förskolans roll i flerspråkiga barns språkutveckling. *Paideia*, (4), 29–37.
- Säljö, R. (2000). *Lärande i praktiken: Ett sociokulturellt perspektiv*. Norstedts akademiska förlag.
- Säljö, R. (2010). *Lärande och kulturella redskap: Om lärprocesser och det kollektiva minnet*. (2. uppl.). Norstedts akademiska förlag.
- Säljö, R. (2015). *Lärande: En introduktion till perspektiv och metaforer*. Gleerups utbildning.
- Trost, J. (2010). *Kvalitativa intervjuer*. Studentlitteratur.
- Utredningen om fler barn i förskolan för bättre språkutveckling i svenska (2020). *Förskola för alla barn: för bättre språkutveckling i svenska*. Betänkande (2020:67). Norstedts Juridik. <https://www.regeringen.se/4ado46/contentassets/73de9759ac8a41548fe7a7a7e3641b73/forskola-for-alla-barn--for-battre-sprakutveckling-i-svenska-sou-202067>

Vetenskapsrådet. (2017). *God forskningssed*. (Rev. uppl.) Vetenskapsrådet.

Vygotskij, L. (1999). *Tänkande och språk*. Daidalos.

Bilaga 1

Informationsbrev om intervju

210407

Förfrågan om deltagande i en studie om förskollärares perspektiv på arbetet med barns språkutveckling.

Vi är två förskollärestudenter som heter Frida Eriksson och Joyce Jansen, vi studerar på Mälardalens högskola. Vi skriver nu vårt examensarbete i form av en uppsats. Vi utför en studie där vi vill undersöka hur förskollärare beskriver att de arbetar för att främja barns språkutveckling. Enligt läroplan för förskolan ska förskolan lägga stor vikt vid att stimulera barns språkutveckling. Det är förskollärarens ansvar att ge varje barn goda förutsättningar att utmanas och stimuleras i sin språkutveckling. Läroplan för förskolan beskriver inte *hur* förskollärarna kan arbeta för att främja barns språkutveckling. Därav ser vi ett intresse i att undersöka hur förskollärare beskriver att de arbetar med språkutveckling.

Intervjuerna kommer att vara enskilda och genomföras samt spelas in via Zoom därefter transkriberas. Vi tänker att intervjuerna kommer att ta cirka 30 minuter. Vi önskar att intervjuerna sker vecka 15 om detta är möjligt. Vi följer Vetenskapsrådets etiska regler vilket innebär att alla personuppgifter om deltagarna i studien är konfidentiella. Inga namn på deltagare, förskolor eller städer kommer att nämnas i studien. Ditt deltagande i undersökningen är frivilligt. Du har rätten att när som helst under datainsamlingen avbryta ditt deltagande utan närmare motivering och utan några negativa konsekvenser för dig. Det insamlade materialet kommer att sparas på våra datorer och kommer enbart vara tillgängligt för oss och vår handledare. Undersökningen kommer att presenteras i form av en uppsats vid Mälardalens högskola som i sin slutversion läggs ut på databasen DiVA, därefter kommer allt vårt insamlade material att raderas.

Till dig som samtycker genom att svara ”ja” på denna förfrågan kommer en länk att skickas dagen innan överenskommen tid för intervjun.

Har ni några frågor eller funderingar kontakta oss eller vår handledare!

Med vänliga hälsningar Frida Eriksson och Joyce Jansen

Frida Eriksson: 072–xxx xxxx

Mail: fen18001@student.mdh.se

Joyce Jansen: 070–xxx xxxx

Mail: jjn18001@student.mdh.se

Handledare:

Bengt Nilsson

Mail: bengt.nilsson@mdh.se

Bilaga 2

Intervjuguide

Huvudfrågor

Vad anser du är viktigt att utgå ifrån för att främja barns språkutveckling?

Vilken påverkan ser du att miljön har på barns språkutveckling?

Hur utformar du miljön för att främja barns språkutveckling?

Hur ser du på barns språkutveckling genom det sociala samspelet?

Vilka metoder använder du dig av i arbetet med barns språkutveckling?

Hur stöttar du barn i deras språkutveckling?

Kan du berätta vilka redskap du använder dig av för att främja barns språkutveckling?

Hur använder du dessa?

Upplever du några hinder eller svårigheter i arbetet med barns språkutveckling?

Bakgrundsfrågor

När tog du din förskollärexamen?

Vilken ålder arbetar du med idag?

Har du fått någon fortbildning angående barns språkutveckling under dina år som förskollärare?